

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΚΘ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΙΩΑΝ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14, Τ. 140 — ΤΗΛ. 718-308 | 15 ΜΑΡΤΙΟΥ 1980 | ΑΡΙΘ. 6

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ο ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ

Ο Ευαγγελισμός. — Κ. Γ. Μπόνη, 'Ακαδημαϊκού, 'Ομ. Καθηγ. του Πανεπιστημίου 'Αθηνών, 'Αποστολικοί Πατέρες, του 'Αγίου 'Ιγνατίου 'Αντιοχείας 'Επιστολαί, Β' Μαγνησιεύσιν. — 'Αλήθειες με λίγα λόγια. — Σεβ. Μητρ. Ν. 'Ιωνίας κ. Τιμοθέου, Τό ράσο εις τόν Βωμόν της Πατρίδος. — Ευαγγ. Δ. Θεοδώρου, 'Αντιπρ. Παν)μίου 'Αθηνών, 'Η Παιδεία της 'Ελευθερίας και ή 'Ελευθερία της Παιδείας. — 'Ιω. Φουντούλη, 'Απαντήσεις σέ λειτουργικές, κανονικές και άλλες άπορίες. — Ι. Μ. Χατζηφώτη, 'Ιερείς άγωνιστές του Εικοσιένα. — 'Ανω ύμου, Περί ίερωσύνης. — Σεβ. Μητροπ. Χίου κ. Διονυσίου, 'Η 25η Μαρτίου. — Σεβ. Μητροπ. Σάμου κ. Παντελεήμονος, Συνεργάτες, άλλ' οικοδομητικοί. — 'Η 'Εκκλησία στην Τηλεόραση και στο Ραδιόφωνο. — Μαρίας Μιχαήλ, Μιά άπάντηση πού πρέπει νά δοθεί. — Γιάννη Β. 'Ιωαννίδη, 'Η στερνή λειτουργία στο Κούγκι. — Βασ. Μουστάκη, Τό «μή τι έγώ είμι;» του 'Ιούδα. 'Επίκαιρα. — Ε. Π. Λ., Ειδήσεις πού ένδιαφέρουν τούς έφημερίους.

Έκ του Τυπογραφείου της 'Αποστολικής Διακονίας, 'Ιεσίου 1 — 'Αθήναι 140. Πρόστ. Τυπογραφείου 'Ιωάννης Μιχαήλ. 'Αναστασία 3 Ζωγράφου. Τηλ. 7787.978.

«Σήμερον άπασα κτίσις αγάλλεται,
ότι τό χαίρε σοι φωνεί 'Αρχάγγελος'
εϋλογημένη σύ Σεμνή, και άχραντε πανάμομη'
Σήμερον του όφους, άμαυρούται τό φρύαγμα'
άρας γάρ διαλέλυται, του Προπάτορος σύνδεσμος'
Διό και κατά πάντα δοωμέν σοι'
Χαίρε ή Κεχαριτωμένη».

**ΑΛΗΘΕΙΕΣ
ΜΕ ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ**

«ΠΡΟΣΕΧΕ ΣΕΑΥΤΩ»

«Πρόσεχε σεαυτῷ», δηλαδή πρόσεχε μόνο τὸν ἑαυτό σου καὶ ὄχι ὅσα εἶναι δικά σου ἢ ὅσα εἶναι γύρω σου. Γιατί ἄλλο πρᾶγμα εἴμαστε ἡμεῖς καὶ ἄλλο ὅσα μᾶς ἀνήκουν καὶ ἄλλο ὅσα μᾶς περιστοιχίζουν. Ἐμεῖς μὲν εἴμαστε ἡ ψυχὴ καὶ τὸ πνεῦμα, γιατί ἔχομε πλασθῆ κατ' εἰκόνα τοῦ Δημιουργοῦ. Τὸ δὲ σῶμα μας καὶ οἱ αἰσθήσεις του εἶναι δικά μας. Γύρω μας ἐπίσης εἶναι τὰ χρήματα, οἱ τέχνες καὶ οἱ λοιποὶ θησαυροὶ τῆς ζωῆς.

★

Τί λοιπὸν λέγει ἡ Γραφή: Μὴ προσέχης τῆ σάρκα καὶ μὴ ἐπιδιώκῃς μὲ κάθε τρόπο ὅσα αὐτὴ προσφέρει: τὴν υἰεσία, τὴν ὀμορφιά, τίς ἀπολαύσεις τῶν ἡδονῶν καὶ τὴ μακροζωία. Οὔτε νὰ θαυμάζῃς τὰ χρήματα καὶ τὴ δόξα καὶ τὴ δύναμι. Οὔτε ὅσα ἐξυπηρετοῦν τὰ ἔργα τῆς πρόκαιρης αὐτῆς ζωῆς, νὰ τὰ θεωρῆς κάτι μεγάλο καὶ νὰ παραμελῆς τὴν προσωπικὴ σου Ζωή, πού πρέπει νὰ ἔχῃ προτεραιότητα.

Ἄλλὰ πρόσεχε σεαυτῷ, δηλαδή τὴν ψυχὴ σου. Αὐτὴ νὰ στολίζῃς καὶ αὐτὴ νὰ φροντίζῃς ὥστε κάθε ρύπο πονηρίας, πού κάθεται πάνω της, νὰ τὸν ἐξαλείψῃς, μὲ τὴν προσοχὴ καὶ κάθε ἀισχύροτητα κακίας νὰ καθαρίζῃς, καὶ μὲ τὴν ὀμορφιά κάθε ἀρετῆς νὰ τὴν στολίζῃς καὶ νὰ τὴν ὀμορφαίνῃς.

★

Ἐξέτασε τὸν ἑαυτό σου ποιὸς εἶσαι. Μάθε καλὰ τὴ φύσι σου, ὅτι τὸ σῶμα σου εἶναι θνητό, ἐνῶ ἡ ψυχὴ σου εἶναι ἀθάνατη. Ὅτι ἡ ζωὴ μας εἶναι διπλῆ. Αὐτὴ πού ζοῦμε μὲ τὴ σάρκα γρήγορα παρέρχεται καὶ αὐτὴ πού συγγενεύει μὲ τὴν ψυχὴ δὲν ἔχει κανένα ὄριο. Πρόσεχε λοιπὸν σεαυτῷ. Οὔτε ὅσα εἶναι θνητὰ καὶ φθαρτὰ νὰ τὰ θεωρῆς αἰώνια οὔτε τὰ αἰώνια σὰν ἀέβαια νὰ τὰ περιφρονῆς».

Μ. Βασίλειος

★

«ΑΝΗΚΩ ΣΤΟ ΧΡΙΣΤΟ»

Κάποιος Ρωμαῖος αὐτοκράτωρ, εἶχε ἓνα ἐλάφι, πού τὸ ἀγαποῦσε ὑπερβολικά. Γιὰ νὰ εἶναι βέβαιος, ὅτι κανεὶς δὲ θὰ κακοποιῶσε τὸ πολυαγαπημένο του ζῶο, πέρασε στὸ λαιμὸ του μιὰ χρυσοῦ ἐπιγραφή:

«Μὴ μ' ἀγγίζῃς, ἀνήκω στὸν Καίσαρα».

Βάζοντας καὶ μεῖς τὸ Χριστὸ μέσα μας λέμε στὸ διάβολο:

—Μὴ μὲ πειράζῃς, ἀνήκω στὸ Χριστό.

50

**ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟΙ ΠΑΤΕΡΕΣ
ΙΓΝΑΤΙΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ
Β'. ΜΑΓΝΗΣΙΕΥΣΙΝ***

Τοῦ κ. ΚΩΝΣΤ. Γ. ΜΠΟΝΗ

Ἀκαδημαϊκοῦ

Ἄομ. Καθηγητοῦ τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν

3. Πᾶσαι αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ Ἰγνατίου ἄρχονται διὰ τῆς αὐτοπροσώπου προσηγορίας: «Ἰγνάτιος, ὁ καὶ Θεοφόρος». Ἀκολουθεῖ δὲ ὁμοιόμορφος σχεδὸν ἐν πάσαις ταῖς ἐπιστολαῖς ἐγκωμιασμοὶ τῶν ἀποδεκτῶν. Σχετικὴ ὁμοιομορφία ἐμφανίζεται καὶ ἐν τῷ τέλει τῶν ἐπιστολῶν, μὲ ἀπλὴν διάκρισιν τῶν προσώπων, πρὸς τὰ ὁποῖα ἀπευθύνεται. Ἄλλ' ὁ τῆς Ἀντιοχείας ἐπίσκοπος τὸ βάρος τῆς ἐπιστολογραφίας του τίθῃσιν ἐπὶ ὀρισμένων καὶ προμελετημένων θεμάτων καὶ προβλημάτων, ἅτινα ἀπασχολοῦν αὐτὸν καὶ διὰ τὰ ὁποῖα ἐνδιεφέρετο, ὅπως ἀνακωνίσῃ εἰς τοὺς ἀποδέκτας του, ὡς ἀμέσως ἐνδιαφερομένους. Τὰ ζητήματα δὲ ταῦτα εἶχον γενικὴν βεβαίως σημασίαν διὰ σύμπασαν τὴν Ἐκκλησίαν. Ἄλλὰ τὸ περὶ τὰ ζητήματα ταῦτα ἐνδιαφέρον ἠῤῥξανε διὰ μιαν ἐκάστην Ἐκκλησίαν, ὡς εἰς αὐτὴν κατ' ἐξοχὴν ἀφορῶντα. Εἰς ἐκάστην ἡμῶς περίπτωσιν ὁ Ἰγνάτιος ἀναπτύσσει τὰς ἑαυτοῦ ιδέας διαφοροτρόπως. Τὸ ὕφος π.χ. καὶ ἡ καθόλου φραστικὴ διατύπωσις τοῦ Ἰγνατίου ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς πρὸς Ἐφεσίους, Τραλλιανούς καὶ Φιλαδελφεῖς εἶναι εὐχαρι, ἑλευστικόν, φιλάδελφον, ἥρεμον καὶ γλυκύ. Τούναντίον ἐν τῇ ἐπιστολῇ πρὸς Μαγνησιεῖς ὁ Ἰγνάτιος ἀποβαίνει περισσότερον ἐμφαντικὸς καὶ ἔντονος. Παραινεῖ καὶ διδάσκει μὲ ὕφος ἐπιβλητικόν, συστατικόν, παραινετικόν καὶ ἔστιν ὅτε αὐστηρόν, παρὰ τὴν εὐγενεστάτην φραστικὴν του ἐπικάλυψιν (πβλ. τὰ κ. 3-11).

4. Εἰς τὰ «προεισαγωγικά» τῆς ἐρμηνείας τῆς πρὸς Ἐφεσίους ἐπιστολῆς τοῦ Ἰγνατίου ἐσημειώσαμεν τὰς ἐκδόσεις τῶν ἐπιστολῶν τούτου. Ἐπίσης κατεχωρήσαμεν τοὺς κώδικας, τοὺς περιλαμβάνοντας τὰς ἐπιστολάς. Πρὸς διευκόλυνσιν τῶν ἀναγνωστῶν καταχωρίζομεν καὶ πάλιν τοὺς κώδικας τούτους, σημειουμένους διὰ λατινικῶν γραμμάτων, ὡς οἱ ἐκδότης τῶν ἐπιστολῶν ἐχαρκτήρισαν τοὺς κώδικας:

G. = Cod. Laurent. LVII 7. saec. XI. fol. 242a-252b.

P. = Berlin. Papyrus (s. V). cap. III-XII,1.

L. = Versio anglo-latina sXIII.

S. = Συριακὴ μετάφρασις ἐν ἀποσπάσμασιν.

A. = Ἀρμενικὴ μετάφρασις.

C. = Κοπτικὴ μετάφρασις.

g. = Ἐκτενεστέρα παράδοσις τοῦ κειμένου τῶν ἐπιστολῶν.

l. = Μετάφρασις λατινιστὶ τῆς ἐκτενεστέρας παραλλαγῆς τοῦ κειμένου.

* Συνέχεια ἐν τῆς σελ. 34 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 5 τεύχους.

Τὸ Ράσο εἰς τὸν Βωμὸν τῆς Πατρίδος

Τοῦ Μητρ. Ν. Ἰωνίας καὶ Φιλαδελφείας
κ. ΤΙΜΟΘΕΟΥ

Ὁ Ἑλληνικὸς Κληρὸς δὲν ὑπέ-
ρησε ποτὲ εἰς ἀγῶνας καὶ θυσίας
ὑπὲρ τῆς Ἐλευθερίας τοῦ Ἔθνους,
ἀλλ' ἀντιθέτως καταλαμβάνει πάντο-
τε τὴν πρώτη θέσιν εἰς τὸ Πάνθειον
τῶν ἠρώων καὶ τῶν ἐνδόξων ἀγωνι-
στῶν τῆς φυλῆς. Ἡ Ἁγία ἡμῶν Ἐκ-
κλησία ἐστάθη ἀνέκαθεν παρὰ τὸ
πλευρὸν τῆς μαρτυρικῆς Πατρίδος
καὶ ἐπρωτοστάτησεν εἰς τοὺς ἱεροῦς
ἀγῶνας τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους. Ὁ
Ἕλληνας γνωρίζει νὰ μάχεται καὶ ἐν
ἀνάγκῃ νὰ θυσιάζεται διὰ τὰ θάνατα
ἰδανικά του, ὑπὲρ Πίστεως καὶ Πα-
τρίδος.

Καὶ ὁ Ἕλληνας Κληρικὸς ἔδωκε
πάντοτε τὸ παρὼν εἰς τὴν φωνὴν τῆς
Ἑλλάδος καὶ ἐπράξε ἀκέραιον τὸ κα-
θῆκον του. Εἰς τὸν κατάλογον τῶν
Ἐθνομαρτύρων τὴν πρώτην θέσιν κα-
ταλαμβάνει ὁ Ἱερὸς Κληρὸς. Εἰς ὅ-
λους τοὺς ἀπελευθερωτικοὺς ἀγῶνας
ἀναρίθμητοι ἑκατόμβαι ἱερωμένων ἔ-
χουν στηθὴ μέχρι καὶ τῶν τελει-
ταίων χρόνων. Ἐκατοντάδες ἱερῶν
ἐθανατώθησαν κατὰ τὴν Κατοχὴν καὶ
μετέπειτα. Τὸ Ἑλληνικὸν Ράσο, τὸ
ἱερὸν αὐτὸ σύμβολον τῆς ἀγάπης,
τῆς ἀπλότητος καὶ τῆς καλωσύνης,
ἐπορφύρωθη ἐκ τοῦ ἀγνοῦ καὶ τιμίου
αἵματος σεβασμίων καὶ ἀγαθῶν λει-
τουργῶν τοῦ Ὑψίστου. Αὐτὸ τὸ ράσο
ἔγινε ἀλουργίς, «πορφύρα καὶ βύσ-

σος» τῆς μαρτυρικῆς Ὁρθοδόξου
Ἐκκλησίας. Εἶναι ματωμένο αὐτὸ τὸ
ράσο, πρὸς ὑπόμνησιν τοῦ Αἵματος
τοῦ Ἐσταυρωμένου Λυτρωτοῦ. Οὕτω
συμβολίζει τὴν φλόγα τῆς Πίστεως
καὶ τὴν ἰδέαν τῆς θυσίας καὶ τοῦ
μαρτυρίου. Ὁ Παπᾶς, μὲ τὴν ἀπλὴ
καὶ ἱεροπρεπῆ ἐμφάνισιν, μὲ τὴν ἀ-
γαθότητα ζωγραφισμένην εἰς τὴν σε-
βασμίαν μορφήν του καὶ μὲ τὴν πτω-
χείαν του, εἶναι παράγων ἀνυπολογί-
στου ἀξίως διὰ τὸ Ἔθνος. Εἶναι ὁ
πνευματικὸς ἡγέτης εἰς τὸ χωριὸν
καὶ εἰς τὴν ἐνορίαν του. Δυστυχῶς
ὅμως εἶναι ὁ παραγνωρισμένος καὶ
παρηκωνισμένος παράγων, τὸν ὁ-
ποῖον ἐνθυμούμεθα συνήθως μόνον
εἰς τὰς κρίσιμους στιγμὰς. Ὀλίγον
τὸν ἐπρόσεξεν ἡ Πολιτεία. Ἐλάχιστον
δὲ αὐτὸν δεῖκνυε ἐνδιαφέρον καὶ ὁ
λαός. Ὅσοι γνωρίζουν τὴν
Ἑλληνικὴν πραγματικότητα, ἀντιλαμ-
βάνονται τὴν σημασίαν τοῦ Ἱεροῦ
Κληρίου καὶ ἠμποροῦν νὰ ἐκτιμήσουν
τὰς ὑπηρεσίας ποῦ προσφέρει εἰς τὸν
λαόν καὶ τὸ Ἔθνος. Ὁ Παπᾶς δὲν
εἶναι ἄτομον, δὲν εἶναι ἕνας ἀπὸ
τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλ' εἶναι πρὸ παν-
τὸς ἰδέα. Τὸ ράσο ἀνεμίζει καὶ ὡς
λάβαρον καὶ ὡς σημαία. Εἰς αὐτὸ
συναντῶνται ὅλαι αἱ αἰώνια ἀξίαι.
Δὲν κηρύττει μόνον τὸ Εὐαγγέλιον
τοῦ Διδασκάλου τῆς Ἀγάπης, ἀλλὰ
διαλαλεῖ καὶ τὰ αἰώνια Ἑλληνικά

ἰδανικά. Ἐὰν ἀφαιρέσῃ τις τὸν ἱε-
ρέα, κλονίζει τὰ θεμέλια τοῦ Ἔθ-
νου. Διότι ἡ Ἐθρακεία, ἡ Ἐκκλη-
σία, εἶναι τὸ Παλλάδιον τοῦ Γένους
καὶ τοῦ Ἔθνους. Χωρὶς τὸν Κληρὸν,
ὁ κόσμος χάνει τὸν προσανατολισμὸν
του καὶ ἡ ζωὴ τὸν ἱεροορισμὸν τῆς.
Αἱ ἰδέαι χάνουν ἕνα τῶν καλλιτέ-
ρων καὶ στερεωτέρων ἐρεισμάτων
τῶν. Τὸ ποιμνιον δίχως τοὺς ποιμέ-
νας καθίσταται εὐκόλος λεία τῶν
διαφόρων λύκων, οἱ ὅποιοι λυμαινόν-
ται τὴν κοινωνίαν. Αὐτὸς εἶναι ὁ λό-
γος, διὰ τὸν ὅποιον καὶ οἱ ἐχθροὶ
τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν Πίστεως καὶ
τοῦ Ἑλληνικοῦ ἡμῶν Ἔθνους, φα-
νεροὶ καὶ κρυφοί, βάλλουν συνήθως
ἐναντίον τοῦ Κληρίου. Ὅταν ἐξου-
τωθῇ ὁ σπουδαῖος αὐτὸς συνεκτικὸς
παράγων, κρημνίζεται ἕνα φρούριον
καὶ ἀνοίγεται ἐλεύθερον ἔδαφος εἰς
τὰς πλάνας καὶ εἰς τὴν ἀπιστίαν. Τὸ
στρατόπεδον τοῦ ὕλισμου ἐπιδιώκει
νὰ ἐξουδετερώσῃ τὸν θρησκευτικὸν
παράγων, τοῦ ὁποῦ προμαχὸς καὶ
κηρυξ ἵσταται ὁ Κληρὸς, ὁ ὅποιος
διὰ τῶν ἀπροσμετρήτων θυσιῶν του
ἀπέδειξεν, ὅτι εἶναι ἀξίος τῆς Πα-
τρίδος, πιστὸς θεματοφύλαξ τῶν
πνευματικῶν ἀξιῶν καὶ συνεχιστὴς
τῶν Ἐθνικῶν Παραδόσεων.

Ὁ Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανός, ὁ
Παπαφλέσσας, ὁ Ἀθανάσιος Διάκος,
εἶναι τρεῖς ἀντιπροσωπευτικοὶ ἥρωες
τοῦ Εἰκοσιένα, ἐπὶ κεφαλῆς μακρᾶς
σειρᾶς ἐθνομαρτύρων ἱερωμένων τοῦ
βαθμοῦ των. Καὶ οἱ Κληρικοὶ εἶναι
τέκνα τῆς Πατρίδος. Διὰ τὴν ἐλευ-
θερίαν καὶ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς δὲν
εἶναι ὀλίγοι ἐκεῖνοι ποῦ ἔδωσαν τὴν
ζωὴν των. Ἀλλὰ διὰ μίαν τοιαύτην
Πατρίδα μὲ τοσοῦτον ἐνδοξον ἱστο-
ρίαν ἀξίζει κάθε θυσία.

Σκιρτοῦν τὰ ἱερὰ κόκκαλα τῶν
Ἑλλήνων, καὶ ἀγάλλονται αἱ ψυχαὶ
τῶν πεσόντων Κληρικῶν μας. Διότι
ἡ 25η Μαρτίου εἶναι ἡ ἑορτὴ τῆς
Ἐλευθερίας καὶ δὲν ὑπάρχει ἱερώ-
τερον καὶ πολυτιμότερον ἀπὸ αὐτήν.

Ἡ 25η Μαρτίου εἶναι ἡ ἑορτὴ τῶν
Ἐορτῶν ὅλων τῶν Ἐθνῶν. Ἄς ὑπο-
κλιθῶμεν εὐλαβῶς οἱ Πανελλήνως ἐ-
νώπιον τῆς μνήμης τῶν Ἀθανάτων.
Οἱ Ἐλεύθεροι λαοὶ ἄς σταθοῦν εἰς
προσοχὴν διὰ νὰ χαιρετίσουν τὴν
Ἐλευθερίαν, ἡ ὁποία εἶναι ταυτοση-
μος πρὸς τὴν Ἑλλάδα. Οἱ ὑπόδουλοι
ἄς ἀπενίσουν μὲ πίστιν εἰς τὸ Ὅρα-
μα τῆς Ἐλευθερίας, ἡ ὁποία εἶναι
δῶρον τοῦ Θεοῦ ἀναφαίρετον. Ὅπου
πάλλει Ἑλληνικὴ καρδιά, ἄς πλημ-
μυρίση ἀπὸ χαρᾶν καὶ ἐλπίδα. Τὰ
χείλη τῶν ἐλευθέρων Ἑλλήνων ἄς
ἀλαλάξουν παῖνας καὶ θούρια: «Χαί-
ρε, ὦ, χαίρε Ἐλευθερία».

Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΑΙ Η ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ*

Τοῦ κ. **ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ**

Ἀντιπρυτάνεως Παν/μίου Ἀθηνῶν

Ὅλες οἱ ἐπὶ μέρος ἐνότητες καὶ παράγραφοι τῶν ἐπισημάνσεων, πού κάναμε, ἔχουν κοινὸ παρανομαστή καὶ εἶναι ὁμοιοτέλετες καὶ ὁμοιοκατάληκτες. Ὅλες καταλήγουν στὴν διαπίστωση, ὅτι οἱ διάφορες μορφές τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἐλευθέρας παιδείας καὶ ἐκπαιδεύσεως προϋποθέτουν ἀξιολογικὰ κριτήρια καὶ δεοντολογικοὺς κανόνες. Ὁ ὕγιης λοιπὸν ἀξιολογικὸς προσανατολισμὸς τῶν πομπῶν καὶ τῶν δεκτῶν τῶν παιδευτικῶν ἐπιδράσεων εἶναι ἡ πεμπτοσύνη τῆς παιδείας τῆς ἐλευθερίας. Ἄλλ' ἢ μέθεξι τοῦ πληρώματος τῶν ἀξιῶν κατὰ τὴν ὀρθὴν ἱεράρχηση καὶ κλιμάκωσή τους δὲν εἶναι εὐχερής. Ἡ ἀνθρωπίνη ὑπαρξία, κατὰ τὴν θέα καὶ βίωση τῶν διαφόρων ἀξιῶν, δὲν μοιάζει πρὸς τὸν καθρέπτη τοῦ τοίχου, ὃ ὁποῖος δείχνει τὰ πάντα ἀκριβῶς ὅπως εἶναι, ἀλλὰ μᾶλλον πρὸς τὸ κάτοπτρο τῆς ἐπιφανείας τῆς λίμνης ἢ τῆς θάλασσας, πού, ὅταν αὐτὴ εἶναι καθαρὴ, ἀπεικονίζει κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦτον πιστὰ τὸ τοπίο τῆς ἀκτῆς, ὅταν ὅμως αὐτὴ εἶναι ταραγμένη καὶ ὄχι καθαρὴ, ἄλλοτε ἐπιμηκύνει τὰ πράγματα τῆς ἀκτῆς, ἄλλοτε τὰ καθιστὰ βραχύτερα, ἄλλοτε τὰ παραμορφώνει καὶ ἄλλοτε τὰ ἀποκρύπτει τελείως. Ἔτσι ἐξηγεῖται γιὰτὶ στὴν περίπτωση τῆς ἀξιολογικῆς μυωπίας ἢ τοῦ πνευματικοῦ δαλτωνισμοῦ οἱ ἀνώτερες ἀξίες ἀποκρύπτονται πλήρως ἢ ὑφίστανται πλήρη παραμόρφωση φαινόμενες ὡς τυραννικὲς καὶ ἀποκρουστικὲς ἐνῶ οἱ κατώτερες ἀξίες ἢ καὶ οἱ ἀπαξίες φαίνονται ὡς ἐλκυστικὲς καὶ ἀξιέραστες.

Ἐπειτα πρέπει νὰ κατανοηθῇ ὅτι τὰ ἀξιολογικὰ κίνητρα πού προκαλοῦν τὴν ἐλεύθερη καὶ ὑπεύθυνη ἀπόφαση ἐνεργοῦν τόσον μὲ μεγαλύτερη ἀπελευθερωτικὴ δύναμη ὅσον περισσότερο συναποτελοῦν ἓνα ἐνιαῖο ὀργανικὸ ὄλο, πού κινητοποιεῖ τὴν ὁλότητα τῆς ἀνθρωπίνης ὑπαρξεως καὶ ἰδίως ὅλες τὶς ἀνώτερες πνευματικὲς δυνάμεις τοῦ ἀνθρώπου.

Ἐὰν σήμερα πολλοὶ νέοι ὑπὸ τὴν ὄθηση τοῦ ὑπαρξιακοῦ κενοῦ καὶ τῆς ἀλλοτριώσεως ἀναζητοῦν τὸν ἀπολεσθέντα παράδεισο στὴν περιοχὴ τῶν ναρκωτικῶν, τῶν παραισθησιογόνων καὶ τῶν ψυχεδελικῶν μορφῶν· ἐὰν τὰ ἰδανικὰ πολλῶν νέων ἔχουν σχέση πρὸς τὸ τί θὰ κατέχουν καὶ τί θὰ καταναλίσκουν καὶ ὄχι πρὸς τὸ τί εἶναι καὶ τί πρέπει νὰ γίνου· ἐὰν ἔγινε σκέψη νὰ χρησιμοποιηθοῦν καὶ σκύλοι, γιὰ νὰ ἀποκαθίσταται ἢ τάξη μέσα στὰ γήπεδα· ἐὰν χάνεται τὸ αὐθεντικὸ ὑπαρξιακὸ ἐγὼ καὶ προβάλλονται πιθηκι-

σμοὶ καὶ ψιττακισμοί· ἐὰν εἶναι διαδεδομένος ὁ κονφορμισμὸς τῶν φερεφώνων ὀργάνων καὶ ψυχικῶν ρομπὸτ ὑπὸ τὴν ἐπίδραση τῶν μακενῶν τῶν διαφόρων ἰδεῶν· ἐὰν ὁ ὀδοστρωτήρας τῆς ὁμοιομορφίας ἰσοπεδῶν τὴν αὐτοτέλεια τῆς σκέψεως· ἐὰν τὰ διεθνή συνδικατά τοῦ ἐγκλήματος καὶ ὁ πολιτικὸς μακιαβελισμὸς ἐκμεταλλεύονται τὸν νεανικὸ ἐνθουσιασμό· ἐὰν πολλοὶ νέοι φέρουν παρωπίδες καὶ στιγματίζουν τὴν μιὰ μορφὴ τοῦ φασισμού, ἐνῶ ὑποδουλώνονται σὲ ἄλλη, διότι ἀπλῶς αὐτὴ ἔχει ἄλλο χροῶμα —ὄλα αὐτά, ὅπως καὶ τόσες ἄλλες παθολογικὲς ἐκδηλώσεις, ἀνάγονται σὲ ἓνα καὶ κύριο γενεσιουργὸ αἷτιο. Τὸ αἷτιο τοῦτο εἶναι ὄχι ἡ ἀπουσία ἐκ τῆς νεανικῆς ζωῆς ἐκλεκτῶν δεοντολογικῶν αἰτημάτων, ἀλλ' ἡ ἔλλειψη ἀναγωγῆς αὐτῶν σὲ μιὰ ἐνιαῖα ἰδεολογικὴ ὀργανικὴ ὁλότητα. Ἡ ὑπεραξία, πού αἰχμαλωτίζει σὲ κάθε περίπτωση κατὰ μονοδιάστατον τρόπο τὴν ψυχὴ τῶν νέων, ἔχει τὸν χαρακτήρα νεοπλάσματος, τὸ ὁποῖο μὲ τὴν ὑπερτροφικὴ του ἀνάπτυξη ὀδηγεῖ ἄλλες ἔμφυτες ἀξιολογικὲς προδιαθέσεις σὲ ἀτροφία καὶ μαρασμό.

Πρὸς ἀποτροπὴν τοῦ κινδύνου τούτου καὶ πρὸς ἀπόκτηση τῆς ἐσωτερικῆς πυξίδας, πού ἀναφέραμε προηγουμένως, βοηθεῖ ἡ ἀνωτέρα ποιοτικῶς βιωθεωρία, πού προσφέρει ὄχι ἀποσπασματικὰ καὶ ἀσύνδετα ἰδεώδη, ἀλλ' ἐντάσσει κάθε μερικὴν ἐπιδίωξη σὲ ἓνα ὀργανικὸ ὄλο. Αὐτὸ ἐξηγεῖ γιὰτὶ ἡ παιδεία τῆς ἐλευθερίας κορυφώνεται στὴν παιδεία τῆς ἐν Χριστῷ ὕγιους ἐλευθερίας, γιὰ τὴν ὁποία ὁ μὲν Κύριος εἶπε «Γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς» (Ἰωάν. δ', 32), ὁ δὲ Παῦλος διακήρυξε: «Ὁὗ τὸ Πνεῦμα Κυρίου, ἐκεῖ ἐλευθερία» (Β' Κορ. γ', 17). Ἡ ἐν Χριστῷ ἐλευθερία ἔχει ὡς θεμέλιό της τὸ ἀπολυτρωτικὸ ἔργο τοῦ Χριστοῦ, ἰδίως τὴν Σταύρωση καὶ τὴν Ἀνάστασή Του, πού σημαίνουν τὴν ἀπελευθέρωση ἐκ τῶν δυνάμεων τῆς ἁμαρτίας, τῆς φθορᾶς καὶ τοῦ θανάτου καὶ τὴν —ὑπεράνω τῆς βιολογικῆς, ψυχολογικῆς, κοινωνικῆς καὶ ἱστορικῆς νομοτελείας καὶ ἀναγκαιότητος— ἐκρηξὴ τῆς αὐτονομίας, ἡ ὁποία ἀφ' ἐνός αὐτοβεβαιώνεται στὴν συνεχῆ, σκληρὴ καὶ ἡρωϊκὴ πάλη πρὸς θρυμματισμὸ τῶν ἀλυσίδων τοῦ πνευματικοῦ ἐξανδραποδισμοῦ καὶ ἀφ' ἑτέρου χαλυβδώνεται στὰ πλαίσια τῆς ὕγιους Θεονομίας. Τὴν δυνατότητα ἐναρμονίσεως τῆς Θεονομίας καὶ αὐτονομίας εἶχεν ἡ ὄψη του καὶ ὁ Γκαίτε, ὅταν στὸ στόμα τῆς Ἰφι-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 36 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 5 τεύχους.

Συνέχεια στὴ σελ. 60

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

Τοῦ κ. ΙΩΑΝΝΟΥ ΦΟΥΝΤΟΥΛΗ
Καθηγητοῦ Παν/μίου Θεσσαλονίκης

377. Εἰς τὸν μικρὸν ἁγιασμὸν ὑπάρχει τὸ τροπάριον «Τῆ πρεσβείᾳ τῶν ἐνδόξων Ἀναργύρων, Θεοτόκε, τοὺς δούλους σου...». Εἶναι ὀρθὸν τὸ «Θεοτόκε»; Δὲν πρόκειται περὶ θεοτοκίου. (Ἐρώτησις Αἰδεσιμ. Π. Χ. Παπαδοπούλου).

Ἡ σειρά τῶν τροπαρίων πού ὑπάρχει στήν ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ («Ἡ τὸ Χαῖρε δι' ἀγγέλου δεξαμένη...» κλπ.) ἔχει ἀρκετὰ πολυπλοκὴ ἱστορία, πού δικαιολογεῖ τίς πολλὲς ἀνωμαλίες πού ὑπάρχουν στὰ τροπάρια αὐτά. Ὅτι δὲν εὐρίσκονται στὰ παλαιὰ χειρόγραφα εἶναι δεῖγμα τῆς μεταγενεστέρας συνθέσεώς των καὶ εἰσαγωγῆς των στήν ἐν λόγῳ ἀκολουθία. Στὴν ἀρχὴ ὁ μικρὸς ἁγιασμὸς ἀπετελεῖτο ἀπὸ μιὰ μόνο εὐχὴ καὶ ἦταν βασικὰ συνδεδεμένος μετὰ τὴν θεία λειτουργία. Ἡ ἀπόσπασί του ἀπὸ αὐτὴν εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἀνάπτυξί του σὲ αὐτοτελεῖ ἀκολουθία, πού ἔπρεπε νὰ ἔχη ὅλα τὰ στοιχεῖα τῆς αὐτοτελείας, δηλαδή ψαλμοὺς, τροπάρια, ἀναγνώσματα κλπ. Ἡ ἀνάπτυξι ἔγινε κατ' ἀπομίμησι τῆς ἀκολουθίας τοῦ ὄρθρου μετὰ ἀναμνήσεις τῆς παλαιᾶς συνδέσεως μετὰ τὴν θεία λειτουργία.

Ἡ σειρά τῶν τροπαρίων ἔγινε ἀρχικῶς, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὰ παλαιότερα χειρόγραφα, γιὰ νὰ παρεμβάλλωνται στήν στιχολογία τοῦ 50οῦ ψαλμοῦ καὶ τῆς ὠδῆς τῆς Θεοτόκου ἢ καὶ τῆς ὠδῆς τοῦ Ζαχαρίου. Στὰ χειρόγραφα τὰ τροπάρια αὐτὰ παρουσιάζουν τόσο μέγα πλήθος παραλλαγῶν, πού σπάνια τὰ βρίσκει κανεὶς ἀκριβῶς τὰ ἴδια ἢ καὶ ἴσα στὸν ἀριθμὸ. Πραφανῶς δὲν εἶναι ὅλα ἔργα τοῦ ἰδίου ποιητοῦ, ἢ τοῦλάχιστον στὰ βασικὰ ἀρχικά, πού εἶναι ἀσφαλῶς αὐτὰ πού ἔχουν ἀκροστιχίδα κατ' ἀλφάβητον, προσετίθεντο ἀπὸ διαφόρους ἄλλους ἄλλα, ἰδίως ἀνάλογα μετὰ τὴν εὐλαβειὰ των σὲ διαφόρους ἁγίους. Ἀλλὰ καὶ ἡ σειρά μετὰ τὴν ἀλφαριθμητικὴ ἀκροστιχίδα ἔχει καὶ αὐτὴ τίς ἰδιορρυθμίες τῆς. Τὰ περισσότερα τροπάρια τῆς εἶναι θεοτοκία καὶ ἀπευθύνονται πρὸς τὴν Παναγία. Τὸ «Δός, Χριστέ μου...» καὶ τὸ «ὑπὸ πάντων...» ἀπευθύνονται πρὸς τὸν Χριστό, μνημονεύουν ὅμως καὶ τίς πρεσβείες τῆς Θεοτόκου, εἶναι δηλαδή κατὰ κάποιον τρόπο, γνωστὸ καὶ ἀπὸ ἄλλες περιπτώσεις, καὶ αὐτὰ θεοτοκία. Τὸ «Φεῖσαι, Σῶτερ,...» ἀπευθύνεται μόνο πρὸς τὸν Χριστό, χωρὶς νὰ κἀν μνεῖα τῆς Θεοτόκου. Καὶ ἐνῶ ἡ σειρά τῶν κατ' ἀλφάβητον πηγαίνει νὰ κλείσῃ μετὰ ἕνα τριαδικὸ («ψάλλομέν σοι...») καὶ ἕνα θεοτοκίον («ᾠ παρθένε, ἡ τεκούσα...») κατὰ τὸν τύπον τῶν ὠδῶν τῶν κανόνων (σημειωτέον ὅτι ἡ σειρά αὐτὴ ἔχει χα-

ρακτῆρα θ' ὠδῆς, ἀφοῦ ἔχει τὸν εἰρμὸ τῆς θ' τοῦ πλ. β' ἤχου «Ἡ τὸ Χαῖρε...» ὡς αὐτόμελο), προφανῶς ἐπειδὴ περίσσευαν δύο ἀκόμη στίχοι ἀπὸ τὴν ὠδὴ τῆς Θεοτόκου («Καθεῖλε δυνάστας...», «Ἀντελάβετο Ἰσραὴλ...») προσθέτει δύο ἀκόμη θεοτοκία ἐκτὸς ἀκροστιχίδος («Χαῖρε ὄρος...», «Ταῖς πρεσβείαις, ἐλεῆμον...»). Ἀπὸ τὸ τελευταῖο τώρα αὐτὸ θεοτοκίον («Ταῖς πρεσβείαις, ἐλεῆμιον...») ἐξαρτᾶται μιὰ σειρά τροπαρίων, πού παρουσιάζουν ἀκόμη πιά συγκεκριμένη εἰκόνα. Στὰ ἔντυπα συνήθως, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ νέο τριαδικὸ («Τὸν Πατέρα καὶ Υἱόν...») καὶ τὸ νέο θεοτοκίον («Ἡ ἀρρήτως ἐπ' ἐσχάτων συλλαβοῦσα...») πού ξαναβρίσκουμε πάλι στὸ τέλος τῆς νέας σειράς, ὑπάρχουν τέσσαρα ἀκόμη τροπάρια, ἕνα γιὰ τοὺς Ἀρχαγγέλους, ἕνα γιὰ τὸν Πρόδρομο, ἕνα γιὰ τοὺς Ἀποστόλους καὶ λοιποὺς ἁγίους καὶ ἕνα γιὰ τοὺς Ἀναργύρους. Τῶν Ἀναργύρων δίνει τὴν ἐντύπωσι ὅτι εἶναι ἐμβόλιμο, γιὰτὶ στὸ προηγούμενο τροπάριον κλείνουν φυσιολογικὰ οἱ ἐπικλήσεις στοὺς ἁγίους μετὰ τὴν μνεῖα ὄλων μαζί. Ἐπὶ πλέον αὐτὸ ἀπευθύνεται πρὸς τὴν Θεοτόκο, ἐνῶ τὰ ἄλλα στὸν Χριστό. Σὲ πολλὰ χειρόγραφα ὑπάρχουν καὶ ἄλλα τροπάρια γιὰ τοὺς προφήτας, τοὺς μάρτυρας, τοὺς ὁσίους καὶ δικαίους, τοὺς τρεῖς Ἱεράρχας, τὸν ἅγιον Παντελεήμονα, τὸν ἅγιον Νικόλαο, τοὺς μεγαλομάρτυρας Δημήτριον, Γεώργιον καὶ λοιποὺς, καὶ ἄλλα σὲ πλήθος παραλλαγῶν. Μερικὰ ἀπὸ αὐτὰ ἔχουν περιληφθῆ καὶ σὲ ὠρισμένα ἔντυπα. Καὶ στὰ τροπάρια αὐτὰ παρατηρεῖται ἡ ἴδια ἀκαταστασία μετὰ τὰ προηγούμενα. Τὰ περισσότερα ἀπευθύνονται πρὸς τὸν Χριστό, ἄλλα ὅμως ἀπ' εὐθείας στοὺς ἁγίους.

Μέσα σὲ μιὰ τόσο συγκεκριμένη παράδοσι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ εἶναι κανεὶς βέβαιος ποῖα εἶναι ἢ θέσι τοῦ ἐπιμάχου τροπαρίου. Οὔτε νὰ εἰπῆ μετὰ βεβαιότητα ὅτι, ἐπειδὴ εἶναι θεοτοκίον, δὲν βρίσκειται ἐδῶ στὴ σωστή του ἢ τοῦλάχιστον στήν ἀρχικὴ του θέσι. Κάτι ὅμως ἄλλο εἶναι ἐκεῖνο πού ξενίζει περισσότερο στὸ τροπάριον αὐτό: Παρουσιάζονται οἱ ἅγιοι Ἀναργυροὶ νὰ πρεσβεύουν ὄχι στὸν Χριστό, ἀλλὰ στήν Θεοτόκο γιὰ νὰ φυλάττῃ τοὺς χριστιανούς. Τὸ θεολογικὸ ὑπόβαθρον τοῦ τροπαρίου αὐτοῦ εἶναι ἀναμφισβήτητα λαϊκὸ καὶ υπερβολικὸ.

Σὲ χειρόγραφα ἔχομε δύο παραλλαγὰς τοῦ τροπαρίου αὐτοῦ, πού δὲν παρουσιάζουν τὴν ἀνωτέρω δυσκολία: δὲν εἶναι πιά τὸ τροπάριον θεοτοκίον, οὔτε παρουσιάζει τοὺς Ἀναργύρους νὰ πρεσβεύουν στήν Θεοτόκο. Στὸν κώδικα Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης Ἀθηνῶν ὑπ'

Ίερείς αγωνιστές του Εικοσιένα

Του κ. Ι. Μ. ΧΑΤΖΗΦΩΤΗ

Συνήθως γίνεται λόγος, —και δίκαια,— για τις θυσίες και την προσφορά των Ύπισκόπων στον Άγώνα της Έθνεγερσίας. Ωστόσο, οι άπλοι παπάδες μας δεν υστέρησαν σε επαναστατική δράση και πατριωτικό ένθουσιασμό. Και πρέπει κάποτε, όταν ολοκληρωθή ή ξερυνη, να φανή ο σημαντικώτατος ρόλος που διαδραμάτισαν στην αποτίναξη του τουρκικού ζυγού. Στο Αρχείο Αγωνιστών της Έθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος και στα Γενικά Αρχεία του Κράτους υπάρχουν πάμπολλα ανέκδοτα έγγραφα, ιδίως αιτήσεις προς την Επιτροπή Στρατιωτικών Έκδουλεύσεων, από τα οποία βγαίνει ανάγλυφος ο ρόλος αυτός. Θα δώσουμε στη συνέχεια μερικά αποσπάσματα από τέτοια ανέκδοτα έγγραφα, που αναφέρονται σε Ίερείς αγωνιστές.

Ένας αγωνιστής παπάς

από την Αλωνίσταινα

Σε αναφορά του, που υπέβαλε στην Επιτροπή στις 22 Ιουνίου 1865 ο Ίερέας Αντώνιος Κωτσάκης από την Αλωνίσταινα, σημειώνει ανάμεσα σε άλλα:

«... Παρευρέθη πρώτον εις την μάχην εις Άγιον Άθανάσιον Καρυταινης εναντίον των Όθωμανών Φαναριωτών, όταν εισήλθον εντός του φρουρίου της Καρυταινης, πολεμήσας υπό τους όπλαρχηγούς Θεόδωρον Κολοκοτρώνην και Γεώργιον Δημητρακόπουλον, έπειτα εις την μάχην της Πιάνης έπολέμησα εναντίον των εκ Τριπόλεως όρμησάντων Όθωμανών, και τότε υπό τας διαταγάς των ιδίων όπλαρχηγών. Έπειτα έπολέμησα εις την μάχην Βαλτεταίου εναντίον του Κεχαγιάμπεη υπό τας διαταγάς του ίδιου Κολοκοτρώνη, Δημητρίου Πλαπούτα και Κανέλλου Δεληγιάννη, όταν έλαφουραγώγησαν οι Όθωμανοί τον Κυριακούλην και Μητρον Πέτροβαν. Έπειτα έπολέμησα εις την μάχην Τρικόρφων κατά των Όθωμανών Τριπόλεως υπό τας διαταγάς του ίδιου Κολοκοτρώνη και των αδελφών Δημητρακόπουλων. Έπολέμησα εις την μάχην της Γράνας υπό τας διαταγάς των ιδίων Κολοκοτρώνη, Πλαπούτα, Δεληγιάννη και Δημητρακόπουλων. Παρευρέθη εις την

άπελευθέρωσιν της Τριπόλεως... εις την άπελευθέρωσιν του Ναυπλίου και εις τας μάχας του φρουρίου Παλαμιδίου. Ύστερον υπό των ιδίων όπλαρχηγών μετέβην εις Κορινθον εναντίον των Κορινθίων Όθωμανών, όταν διά Κιαμήλμπεη αιχμαλώτου μας μās παρεδόθησαν οι Όθωμανοί μπέηδες. Έπειτα μετέβην εις Π. Πάτρας, εις τας μάχας Άργους... εις Δερβενάκι και εις τον κάμπον της Βόχας εναντίον του ίδιου έχθροϋ».

‘Η δράση του παπ’ - Άντώνη συνεχίσθηκε τό ίδιο πλούσια και μετά την έκστρατεία του ‘Ιμπραήμ. Στη μάχη Δραμπάλας, στη μάχη Τρικόρφων κ.λπ. πήρε ενεργό μέρος.

Χρυσό παράσημο
στον Αρχιμ. Χρύσανθο

Τό πιστοποιητικό τό υπογράφουν ό Π. Μαυρομιχάλης, ό Β. Πετιμεζάς, ό Δημ. Μελετόπουλος, ό Νικ. Πετιμεζάς, ό Παν. Νοταράς, ό Α. Δεληγιάννης, ό Δ. Πλαπούτας κι ό Σ. Θεοχαρόπουλος στις 6 Φεβρουαρίου 1844 και βεβαιώνουν για τον Αρχιμ. Χρύσανθο Οικονόμου, που τιμήθηκε με χρυσό και άργυρό παράσημο και μηνιαία σύνταξη:

«... άπ’ όρχης του ιερού υπέρ Άνεξαρτησίας της Ελλάδος άγώνος μέχρι τέλους ήτον άξιωματικός και έφημέριος των Σωμάτων των Στρα-

τηγών κ.κ. Άνδρέα Λόντου και Δημητρίου Μελετοπούλου... Ό ειρημένος... είναι από τους καλούς άγωνιστάς και ενάρετους Ίερείς, δείξας πάντοτε σωφροσύνην και ευσείθειαν, διατηρήσας ούτω με την καλήν και άμειπτον διαγωγήν όλους τους τότε όπλαρχηγούς και τὰ διάφορα Σώματα...».

Ό Έφημέριος της Έλλ.
Κοινότητας Βενετίας

Ό Αρχιμ. Βενέδικτος Δεούλλας, έφημέριος της Έλλ. Κοινότητας Βενετίας για τή συμμετοχή του στον Άγώνα τιμήθηκε με άργυρό άριστείο. Χαρακτηριστικό είναι τό παρακάτω πιστοποιητικό, που βρίσκεται στο φάκελλό του στο Αρχείο Άγωνιστών της Έθνικής Βιβλιοθήκης:

Ο Θ Ω Ν

ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Χορηγήσαντες τό κατά την 18)30 Σεπτεμβρίου 1835 συσταθέν άργυροϋν άριστειον εις τον Κύριον Βενέδικτον Δεούλλαν, Αρχιμανδρίτην, ως έντίμως μεθέξαντα του υπέρ Άνεξαρτησίας των Έλλήνων Άγώνος, δίδομεν αύτῳ τήν άδειαν να φέρη τό έντιμον τουτο άριστειον εις πᾶσαν περίστασιν, και τῷ παρέχομεν τό παρόν δίπλωμα υπογεγραμμένον παρ’ Ημῶν ίδια χειρί και έσφραγισμένον με τήν Ημετέραν μεγάλην σφραγιδα του Κράτους.

Έν Άθήναις τῆ δ’ Ιουλίου 1858

Έν ονόματι του Βασιλέως

‘Η Βασίλισσα

ΑΜΑΛΙΑ

Από τὸ Ἀρχεῖο τοῦ Π. Σέκερ
ἀναφέρουμε μὲν οὖν τοὺς ἱερεῖς,
μὲ τὸν αὐξοῦντα ἀριθμὸν ὅπως κατα-
χωροῦνται στὸ σχετικὸ τόμο. Δὲν
ἀναγράφονται ἐδῶ οἱ Ἐπίσκοποι καὶ
οἱ λαϊκοὶ ὀφφικιάλοι τῆς Μεγάλης
τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας:

34. ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ. Πρωτοσύγκελ-
λος Σιναΐτης. Ἡγούμενος τῶν Τα-
Ξιάρχων, μετόχι τοῦ Σινᾶ εἰς τὴν
Ἐπαρχίαν τῆς Κορίνθου, χρόνων 45.
35. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ. Ἀρχιδιάκονος
τοῦ Ναυπλίου, χρόνων 35.
37. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ. Ἱερομόναχος,
Πνευματικός, χρόνων 40.
52. ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ. Πρωτοσύγκελ-
λος Χριστιανοπούλεως, Καλαβρυτι-
νὸς ἀπὸ Μεσολόγγι, χρόνων 38.

54. ΑΝΘΙΜΟΣ ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ.
Ἱερομόναχος Ἰωαννίτης.
70. ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ. Διάκονος τοῦ
Ἁγίου Μεθώνης, χρόνων 25.
76. ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΣΥΝΑΓΟΒΙΟΥ.
Ἰωαννίτης Ἀρχιμανδρίτης, χρόνων
42.
80. ΒΕΝΕΔΙΚΤΟΣ. Ἀρχιμανδρι-
της. Τριγλιανὸς ἀπὸ Βιθυνίαν.
84. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ. Ἱερεὺς
Δημητσανίτης, χρόνων 35.
91. ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΔΙΚΑΙΟΣ (Ο
ΠΑΠΑΦΛΕΣΣΑΣ). Ἀρχιμανδρίτης
καὶ ἔξαρχος Πατριαρχικός, χρόνων
32.
107. ΓΑΒΡΙΗΛ. Ἀρχιμανδρίτης.
Ἀπὸ Μαντίνεια τῆς Σπάρτης, χρό-
νων 38.

141. ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ. Ἱερομόναχος.
Ἡγούμενος Μοναστηρίου Μεγάρων
Δερβενοχωρίου, χρόνων 28.

145. ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΣΠΗΛΑΙΩΤΗΣ.
Ἡγούμενος Βλάχου Σαραγίου, χρό-
νων 48.

161. ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΣΠΗΛΑΙΩΤΗΣ.
Πρώην Σκευοφύλαξ, χρόνων 57.

181. ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΠΟΥΠΛΟΚΑΣ.
Ἱερεὺς, χρόνων 58.

186. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ. Ἱερεὺς. Οἰ-
κονόμος καὶ Ἐπίτροπος τοῦ Ἁγίου
Κορίνθου, χρόνων 45.

197. ΔΑΝΙΗΛ ΠΑΜΠΟΥΚΗΣ. Ἡ-
γούμενος τῆς Παναγίας Βράχου,
χρόνων 40.

203. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ. Ἱερεὺς, Κο-
ρίνθιος, χρόνων 50.

235. ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΑΚΟΡΟΠΗΣ.
Ἱερεὺς, χρόνων 37.

256. ΙΩΣΗΦ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. Ἱερο-
μόναχος. Πελοποννήσιος Διδάσκαλος
εἰς Χίον, χρόνων 30.

268. ΙΕΡΟΘΕΟΣ. Ἱερομόναχος,
χρόνων 46.

313. ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ. Ἱερομόνα-
χος, Κρής, χρόνων 28.

319. ΚΥΡΙΛΛΟΣ. Ἀρχιμανδρίτης.
Ἐπίτροπος Κορίνθου, χρόνων 49.

326. ΚΥΡΙΑΚΟΣ. Ἱερεὺς, Λάκων.

338. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΑΝΔΡΕ-
ΟΥ. Ἱερεὺς.

427. ΠΑΡΘΕΝΙΟΣ ΣΠΗΛΑΙΩ-
ΤΗΣ. Προηγούμενος, χρόνων 68.

439. ΠΑΠΑ ΣΤΑΜΑΤΗΣ ΠΡΩΤΟ-
ΠΑΠΑΣ. Ἐκ Μεγάρων, χρόνων 40.

440. ΠΑΠΑ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΤΟΥ
ΠΑΝΟΥΣΗ. Ἐκ Μεγάρων, χρόνων
33.

441. ΠΑΠΑ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΣ. Ἐκ
Μεγάρων, χρόνων 43.

443. ΠΑΠΑ ΠΑΝΟΥΣΗΣ ΣΤΑ-
ΜΟΥ ΠΡΙΣΚΟΥ. Ἐκ Μεγάρων, χρό-
νων 51.

454. ΠΑΠΑ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ. Ἡ-
γούμενος τῆς Μονῆς τοῦ Σωτήρος
εἰς τὰ Δερβενοχώρια τῆς Κορίνθου,
χρόνων 55.

458. ΠΑΡΘΕΝΙΟΣ. Ἡγούμενος,
χρόνων 67.

ΠΕΡΙ ΙΕΡΩΣΥΝΗΣ

«... Ὅταν φορᾶ τὴν ἱερατικὴν
στολὴν ὁ ἱερεὺς ὁ καθαρὸς καὶ θυ-
μιάζει τὴν ἁγίαν Τράπεζαν, πρὶν νὰ
ἐκφωνήσῃ τὸ Ἑὐλογημένη ἡ Βασι-
λεῖα» γροικᾶ ἐνίστε εἰς τὴν καρδί-
αν του τὴν Χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύ-
ματος μὲ κάποιο ἀνερμήνευτον τρό-
πον, ἢ ὅποια Χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύ-
ματος, ἀφοῦ ψαύσῃ τὴν καρδίαν του
εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς Θ. Λειτουργίας,
στέκεται εἰς αὐτὸν αἰσθητικῶς ἐνερ-
γοῦσα τὴν πνευματικὴν Της καὶ θεῖαν
ἐνέργειαν ἀπορρήτως, ἕως οὗ νὰ
τελειώσῃ τὴν Θ. Λειτουργίαν. Ἄλ-
λοτε δὲ στέκεται εἰς τὴν καρδίαν
του ἐκείνη ἡ Χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύ-
ματος αἰσθητικῆ, ὅλην ἐκείνην τὴν
ἡμέραν σχεδόν, ἐὰν προσέχη τότε
οὗτος ὁ γνήσιος τοῦ Κυρίου λειτουρ-
γὸς μὲ πολλὴν προσοχὴν εἰς τὸν ἐ-
αυτὸν του, ἤτοι εἰς ἐκεῖνα ὅπου
τὸν διδάσκει τότε μυστικῶς ἡ Θεῖα
Χάρις. Τοιοῦτοτρόπως γὰρ γροικᾶ,
ὅτι εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἔχει ἐ-
πάνω του, ἐν εαυτῷ, τὴν Χάριν τοῦ
Ἁγίου Πνεύματος, ἀρρήτως ἐνερ-
γοῦσαν εἰς τὴν καρδίαν του τὴν
πνευματικὴν τῆς ἐνέργειαν. Διὰ τοῦ-
το ἐκείνη ἡ ἡμέρα εἶναι εἰς αὐτὸν
ἡμέρα πνευματικῆς ἀγαλλιᾶσεως, εἶ-
ναι ἡμέρα ἀληθινῆς εὐφροσύνης, εἶ-
ναι ἡμέρα ζωῆς παρηγορίας, εἶναι
ἡμέρα ἀφράστου χαρᾶς καὶ τέρψε-
ως. Διὰ ταύτην οὖν τὴν ἡμέραν,
εἰς τὴν ὁποίαν διάγει ὁ ἄνθρωπος
τοῦ Θεοῦ μαζί μὲ τὴν χάριν τοῦ
Θεοῦ καὶ συντρώγει μὲ αὐτὴν καὶ
συγκοιμᾶται μὲ αὐτὴν γλυκὰ - γλυκὰ
μετὰ κατανύξεως καὶ ἀπαθείας καὶ
συγκάθηται μαζί καὶ συνοδεύει μὲ
αὐτὴν, διὰ ταύτην, λέγω, τὴν ἡμέ-
ραν ἔλεγεν ὁ Προφητᾶναξ τοιοῦτο-
τρόπως: «Αὕτη ἡ ἡμέρα Κυρίου, ἀ-
γαλλισάμεθα καὶ εὐφρανθῶμεν ἐν
αὐτῇ».

(Λόγος περὶ τοῦ πόσα εἶναι τὰ
πνευματικὰ σημεῖα ὅπου γίνονται καὶ
ἀκολουθοῦν εἰς τὸν καθαρὸν καὶ ἅ-
ξιον ἱερέα, ἀπὸ τὰ ὅποια λαμβάνει
εἰς τὴν ψυχὴν του κάποιο ἀληθι-
νὴν πληροφορίαν ὅτι εἶναι χειροτο-
νημένος μὲ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου
Πνεύματος τὴν μυστικὴν καὶ ἀκο-
λούθως ὅτι εἶναι δεκτὴ ἡ θεῖα του
λειτουργία καὶ αὐτὸς εἶναι δεκτὸς
μεσίτης εἰς τὸν Θεόν, ὅταν λειτουρ-
γῇ καὶ εὐχεται. Παραδίδεται ἀπὸ
χειρόγραφο τῆς Ἱ. Μ. Κωνσταμονί-
του Ἁγίου Ὁρους. Ἐκδ. Θεσσαλο-
νίκῃ 1978, σσ. 30 - 31).

Ἀ π ὸ τ ὸ Σ ἄ β β α τ ο 1 5 Μ α ρ τ ῖ ο υ κ α ἰ
κ ἄ θ ε Σ ἄ β β α τ ο ὥ ρ α 10,15' - 10,30' π.μ. ἀκοῦτε
ἀπὸ τὸ ραδιόφωνο τῆς ΕΡΤ (Α' Πρόγραμμα) τὴ νέα ἐκπομπὴ τῆς
Ἐκκλησίας «**Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΤΟ ΛΑΟ**».

Μὴ ἐκπομπὴ ποὺ μιλάει μὲ εὐκρίνεια στὸν εὐσεβῆ Λαὸ μας
γιὰ θέματα τῆς Ἐκκλησίας ποὺ τὸν ἐνδιαφέρουν.

—Προβολὴ τῶν θέσεων τῆς Ἐκκλησίας.

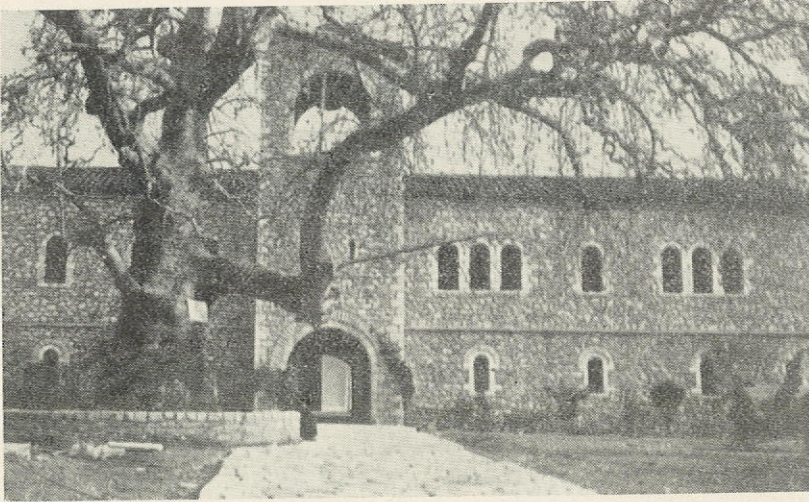
—Ἀπαντήσεις στοὺς ἀμφισβητίες.

—Ἐνημέρωση γιὰ τὴν ποικίλη ἐκκλησιαστικὴ δραστηριότητα.

Ἀκοῦτε ὅλοι τὴν ἐκπομπὴ «**Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΤΟ ΛΑΟ**».

Ἐνα ἀκόμη δημόσιο δῆμα στὴν ὑπηρεσία τῆς ἀλήθειας γιὰ τὴν
Ἐκκλησία καὶ τὸ Λαὸ μας.

Τοῦ Μητροπολίτου Χίου κ. ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ

Τὸ ἱστορικὸ Μοναστήρι τῆς Ἁγίας Λαύρας

Δοιοῦνται οἱ ναοὶ τῶν χριστιανῶν καὶ πάλλονται οἱ ψυχὲς τῶν ὀρθοδόξων Ἑλλήνων τὴν ἡμέρα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. Εἶναι γιὰ μᾶς τοὺς Ἕλληνας διπλὴ γιορτὴ, διπλὴ σωτηρία, διπλὴ ἐλευθερία, διπλὴ ἀνάστασις.

Γιορτάζουμε τὴ λύτρωσι ἀπὸ τὴν πνευματικὴ δουλεία, στὴν ὁποία πέσαμε ἀπὸ τὴν ἡμέρα τῆς παρακοῆς. Ὅμως ὁ Θεὸς ἐπλασε ἐλεύθερο τὸν ἄνθρωπο. Ἐλεύθερο καὶ αὐτεξούσιο θέλησε ὁ Θεὸς τὸ τελειότερο δημιούργημά του.

Καὶ ἡ μεγάλη πατρικὴ ἀγάπη του, ὅσο κιὰν πληγώθηκε ἀπὸ τὴν παρακοή, βρῆκε τὸν τρόπο τῆς λυτρώσεως. Ἀπὸ τὴν πρώτη αὐτὴ στιγμὴ τῆς ἁμαρτίας ἔδωσε τὴν ὑπόσχεσι ὅτι θὰ ἔστειλε τὸν Λυτρωτὴ. Καὶ τὴν ἴδια αὐτὴ ἐπίσημη διαβεβαίωσι καὶ παρηγοριά ἔδωσε σὲ πολλοὺς καὶ μεγάλους ἐκπροσώπους τοῦ Ἰουδαϊκοῦ ἔθνους. Καὶ τέλος ἦλθε ἡ ἡμέρα, πού ἡ θεία βεβαίωσι γίνεται πραγματικότητα. Ἦλθε ἡ ἡμέρα, πού ἔρχεται στὴ Ναζαρέτ Γαβριὴλ ὁ Ἀρχάγγελος, γιὰ νὰ φέρῃ τὴ μεγάλη εἰδησι, ὅτι ἦλθε στὴ γῆ ὁ Λυτρωτής. Ὡ!, δὲν μπορούσε, νὰ ἔλθῃ εἰδησι καλύτερη στὸν κόσμο. Ὅ,τι ὑποσχέθηκε ὁ Θεός, ὅ,τι πόθησαν γενεὲς ἀνθρώπων, γίνεται πραγματικότητα. Αὐτὸ τὸ χαρούμενο ἄγγελμα, αὐτὴ ἡ εἰδησι τῆς μοναδικῆς, τῆς γενικῆς, τῆς κοσμοϊστορικῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων ἀνομόασαμε Εὐαγγελισμό.

Ἄλλὰ γιὰ τοὺς ὀρθοδόξους Ἕλληνας, διπλὴ εἶναι ἡ γιορτὴ. Γιορτάζουμε τὴν ἴδια μέρα τοῦ Ἔθνους μας τὴν ἐλευθερία. Ἐνωσε κάποια θεία σύμπωσι τὶς μεγάλες αὐτὲς γιορτὲς τοῦ ὀρθοδόξου Ἑλληνισμοῦ. Ἡμποροῦμε νὰ ποῦμε μὲ βεβαιότητα ἀπόλυτη, ὅτι ἡ πνευματικὴ ἐλευθερία, ἡ θερμὴ πίστι τῶν ὑποδούλων Ἑλλήνων στὸν Θεὸ προπαρασκεύασε καὶ πέτυχε τὴν ἐθνικὴ ἐλευθερία.

Τετρακόσια χρόνια δούλεψε σκληρὰ ἡ Ἐκκλησία, γιὰ νὰ κρατήσῃ στὴν ψυχὴ τῶν χριστιανῶν Ἑλλήνων ἀσβεστὴ τὴν πίστι στὸ Χριστὸ καὶ τὴν ἀγάπη στὴν πατρίδα. Δὲν ὑπῆρχε καμμία ἄλλη δύναμι, νὰ στηρίξῃ τὸν ὑπόδουλο Ἑλληνισμό, ἀνάμεσα στὶς πιέσεις τῶν βαρβάρων καὶ τοὺς ἐξισλαμισμούς. Δὲν ὑπῆρχε ἐξουσία. Ἡ Ἐκκλησία ἔμεινε Μητέρα καὶ προστατὴς τῶν ἀπροστατευτῶν. Στὸ πρόσωπο τοῦ Πατριάρχου καὶ τῶν Ἀρχιερέων ἔβλεπε ὁ χριστιανὸς τὸν Αὐτοκράτορα, πού ἄφισε μαρμαρωμένο στὴν δοξασμένη πόλι τῶν ὄνειρων του. Στὸ πρόσωπο τοῦ Ἱερέως ἔβλεπε τὸ Δάσκαλο, πού τὸν δίδασκε στὸ κρυφὸ σχολεῖο γιὰ τὴ πίστι καὶ τὴν πατρίδα. Αὐτὴ ἡ ἀπλὴ κατήχησι γιγάντωσε ψυχὲς καὶ ἀνάδειξε Νεομάρτυρες στὰ πικρὰ χρόνια τῆς σκλαβιάς καὶ ἐδίδαξε τὸν Ἕλληνα νὰ πολεμᾷ. «Γιὰ τοῦ Χριστοῦ τὴν πίστι τὴν ἀγία καὶ τῆς πατρίδος τὴν ἐλευθερία».

Ἡ πίστι προπαρασκεύασε τὴν ἐπανάστασι. Δὲν ὀφείλεται σὲ ἀπλὴ σύμπωσι ἢ κήρυξι τῆς ἐπανάστασεως κατὰ τὴν ἡμέρα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. Οἱ ἴδιοι οἱ ἀγωνισταὶ θέλησαν νὰ ἀρχίσουν τὸν ἀγῶνα μὲ τὴν εὐλογία τοῦ Θεοῦ. Ἀπὸ τὸ Μοναστήρι τῆς Ἁγίας Λαύρας ἐκίνησαν. Τὸ Λάβρο τῆς Ἐκκλησίας πῆραν στὰ χέρια τους γιὰ σημαία. Τὴν εὐλογία τοῦ Ἀρχιερέα Γερμανοῦ ζήτησαν γονατιστοὶ κι ἔτσι κήρυξαν τὴν ἐπανάστασι. Οἱ ψυχὲς τους ἦσαν ἠφαιστεια πίστεως καὶ ἀγάπης στὴν πατρίδα. Καὶ στὸν ἀγῶνα στάθηκε ἡ Ἐκκλησία πρωτοπόρος. Τὸ ράσο ἀνέμισε δίπλα μας φουσανέλλα. Ὁ Ἀθανάσιος Διάκος σουβλίστηκε ζωντανός. Ὁ Παπαφλέσσας ἔπεσε μαχόμενος. Ὁ Πατριάρχης Γρηγόριος ὁ Ε΄ κρεμάστηκε ἀπὸ τοὺς Τούρκους καὶ μιὰ ὀλόκληρη σειρά ἄλλων κληρικῶν ἀκολούθησε τὸν δρόμο τοῦ μαρτυρίου. Ἔτσι μὲ τὸ Σταυρὸ, μὲ τὸ «Ἐν τούτῳ νικά», ἀγωνίστηκαν καὶ κέρδισαν οἱ πρόγονοί μας τὴν ἐλευθερία. Γι' αὐτὸ τοὺς ἐυγνωμονοῦμε.

Ἄλλ' ὅμως ἔχουμε βαρεὶα εὐθύνη, νὰ κρατήσουμε κι ἔμεϊς τὸν αὐτὸ μας πρῶτα καὶ τὸ Ἔθνος μας ἔπειτα ἀδούλωτα. Αὐτὸ συνιστᾷ στὸν καθένα μας ἡ Ἐκκλησία «Τῆ ἐλευθερία ἢ Χριστὸς ὑμᾶς ἠλευθέρωσε, στήκετε καὶ μὴ πάλιν ζυγῷ δουλείας ἐνέχεσθε». Νὰ κρατήσουμε τὸν αὐτὸ μας ἀδούλωτο ἀπὸ τὴ δουλεία τῶν παθῶν καὶ τῶν κακῶν συνηθειῶν. Γιατί, ποιὸ τὸ ὄφελος ἂν ζοῦμε σὲ κράτος ἐλεύθερο καὶ εἴμαστε ἔμεϊς σὰν ἄτομα ὑπόδουλοι τοῦ Σατανᾶ, στὴ βαρεία, τὴν αἰσchrή σκλαβιά τῆς ἁμαρτίας; «Πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν δούλος ἐστὶ τῆς ἁμαρτίας», εἶπε ὁ Ἀπόστολος. Ἐνῶ ἀπεναντίας κοντὰ στὸ Χριστὸ, βρίσκεται ἡ πνευματικὴ, ἡ ἀληθινὴ, ἡ πραγματικὴ ἐλευθερία. «Οὐ τὸ πνεῦμα Κυρίου ἐκεῖ ἐλευθερία» καὶ «ἐάν ὁ Χριστὸς ὑμᾶς ἐλευθέρωση, ὄντως ἐλευθεροὶ ἔσασθε», λέγει ὁ θεοπνευστος λόγος.

Γι' αὐτὸ πολὺ περισσότερο πρέπει νὰ στρέψουμε τὸ βλέμμα μας στὴν πηγὴ τῆς ἐλευθερίας. Στὴν πίστι μας, στὴν Ἐκκλησία μας, στὸ Χριστὸ πού μᾶς ἠλευθέρωσε καὶ μᾶς ἔδωσε τὴ δύναμι νὰ ἀντιμετωπιζοῦμε τὶς ἐπιθεσεις τῶν ἐχθρῶν. Στὴν ἴδια πηγὴ, πού τόσο πλοῦσια πότισε καὶ ἔθρεψε τὶς ψυχὲς τῶν προγόνων μας, πού πολέμησαν «γιὰ τοῦ Χριστοῦ τὴν πίστι τὴν ἀγία καὶ τῆς Πατρίδος τὴν ἐλευθερία».

Ἡ Ἐκκλησία

στήν Τηλεόραση

καὶ στὸ Ραδιόφωνο

Ἐκτός ἀπὸ τίς ἑκτακτές καὶ ἐπίκαιρες ἐκπομπές ποῦ μεταδίδονται κάθε βδομάδα ἀπὸ τὰ τηλεοπτικά καὶ ραδιοφωνικά δίκτυα τῆς χώρας μας, ὑπάρχουν καὶ μερικά προγράμματα ποῦ μποροῦν νὰ παρακολουθοῦν οἱ ἀναγνώστες μας σὲ τακτὲς μέρες καὶ ὥρες.

Ἀνάμεσα σ' αὐτὰ εἶναι:

Στὴν Τηλεόρασι

YENEΔ

★ Κάθε Σάββατο στίς 6 παρά τέταρτο τὸ ἀπόγευμα: «ΤΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ». Μιά ἐκπομπή τῆς Θρησκευτικῆς Ὑπηρεσίας τοῦ ΓΕΣ.

EPT

★ Κάθε Κυριακή στίς 12 τὸ μεσημέρι: «ΣΗΜΕΡΑ ΕΙΝΑΙ ΚΥΡΙΑΚΗ». Παραγωγὸς ὁ Χ. Θεοδωρόπουλος.

Στὸ Ραδιόφωνο

Σ Α Β Β Α Τ Ο

EPT (Α' Πρόγραμμα)

★ Στίς 10 καὶ 15' τὸ πρωί: «Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΤΟ ΛΑΟ». Παραγωγὸς ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος.

★ Στίς 7 τὸ βράδυ: «ΕΞΕΛΙΞΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΗ». Παίρνουν μέρος οἱ κ.κ. Χ. Θεοδωρόπουλος, Σπ. Ἀλεξίου καὶ Ἄρ. Πανώτης.

YENEΔ

★ Στίς 4 καὶ 5' τὸ ἀπόγευμα: «ΤΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ».

ΚΡΗΤΗΣ

★ Στίς 6 παρά τέταρτο τὸ ἀπόγευμα: «Ἡ ἐκπομπή τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου».

ΠΑΤΡΩΝ

★ Στίς 5 καὶ μισή τὸ ἀπόγευμα: «Θρησκευτικὴ ὁμιλία».

ΘΡΑΚΗΣ

★ Στίς 6 παρά τέταρτο τὸ ἀπόγευμα: «Ὁμιλία τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Μαρωνείας καὶ Κομοτηνῆς».

ΕΡΓΑΤΕΣ ΣΤΟΝ ΑΜΠΕΛΩΝΑ

ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ, ΑΛΛ' ΟΙΚΟΔΟΜΗΤΙΚΟΙ

Τοῦ Μητρ. Σάμου καὶ Ἱκαρίας
κ. ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΟΝΟΣ

Μὲ ἱκανοποίηση διαπιστώνουμε, ὅτι στίς Ἐνορίες καὶ αὐτῶν ἀκόμα τῶν χωριῶν, ἔχει δημιουργηθῆ γύρω ἀπὸ τὸν ἐφημέριο, ἄς ποῦμε, ἕνας κύκλος συνεργατῶν, ἔστω ὑποτυπώδης καὶ ἀνοργάνωτος. Θεωρητικά, πρῶτα καὶ βασικά μέλη αὐτοῦ τοῦ κύκλου εἶναι οἱ ἄνδρες τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ναοῦ, καὶ οἱ κυρίες τοῦ Ἐνοριακοῦ Φιλοπτώχου Ταμείου, ἐφ' ὅσον ὑφίσταται, ποῦ πλαισιώνονται ἐπίσης μὲ ἄλλα εὐσεβῆ καὶ καλοπροαίρετα πρόσωπα.

Φυσικά ἀπὸ τυπικὲς καὶ νομικὰ ἀναγκαίαις Ἐπιτροπὲς δὲν μποροῦμε νὰ περιμένουμε πολλά. Γιὰ νὰ ἔχουμε, ὅμως, ἐπιτελικὸ ἔργο, συνεργάτες ἐργατικούς, οἰκοδομητικούς καὶ εὐλογημένους φορεῖς μιᾶς πνευματικῆς ἀνοφορίας τοῦ ἐνοριακοῦ ἔργου, νοιώθουμε τὸ χρέος νὰ καταθέσουμε ὠριμένες ἀπόψεις, καταστάλαγμα σχετικῆς μελέτης καὶ πείρας:

1. Ἡ ὑπαρξὴ συνεργατῶν παραδοσιακὰ τοποθετημένων καὶ θετικὰ ἐργαζομένων στὸ χωρὸ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διακονίας, προϋποθέτει ὅποσδήποτε τὴν παρουσία τοῦ «ἐνόου». Χρειάζεται ὁ «ἐνας», γιὰ νὰ ἀκολουθοῦν οἱ δεῦτεροι. Καὶ αὐτὸς εἶναι ὁ ἐμπνευσμένος καὶ θεοφοδούμενος κληρικός. Ὁ ἀφιερωμένος στὸν Κύριο «ἐν λευκῇ καὶ ἀνευ ὄρων». Ὁ δοσμένος στήν Ἐκκλησία καὶ στήν ἐνορία ἐλεύθερα καὶ ἀδιάστα. Ὁ «ζηλωτὴς καλῶν ἔργων» (Τίτ. 2,14), ποῦ ποιμαίνει «τὸ ποίμνιον τοῦ Θεοῦ, μὴ ἀναγκαστῶς, ἀλλ' ἐκούσιως. μηδὲ αἰσχροκερδῶς, ἀλλὰ προθύμως» (Α' Πέτρ. 5,2).

Τέτοιοι κληρικοί πυροδοτοῦν καὶ δραστηριοποιοῦν τίς ψυχές, ποῦ θρῖσκονται σὲ νάρκη καὶ ἀδράνεια. Ἐμπνέουν, τροφοδοτοῦν, στηρίζουν, κατευθύνουν καὶ ἐνθαρρύνουν. Ἄν ὅμως δὲν ὑπάρχουν; Μὴ κάνετε τότε λόγο γιὰ συνεργάτες, γιὰ ἔργο ποιμαντικὸ, γιὰ διακονία σωτηρίας ψυχῶν.

2. Στὴν ἐπιλογή τῶν συνεργατῶν δὲν πρέπει νὰ ἰσχύουν κριτήρια κοσμικά. Δὲν ἔχουν θέση κροταλίζουσες καὶ ἐντυπωσιάζουσες ἐπιφάνειες, π.χ. μεγάλα ὀνόματα, τίτλοι σπουδῶν, ὑψηλὴ κοινωνικὴ θέση καὶ οἰκονομικὴ εὐρωστία. Ὁχι, γιὰ αὐτοὺς δὲν χρειάζονται. Ἀπλούστατα, δὲν ἔχουν ἀπόλυτη ἀξία. Οἱ ἐργάτες καὶ συνεργάτες τῆς Ἐκκλησίας κρίνονται ἀπὸ τὸ βάθος τῆς πίστεως καὶ τῆ θερμότητα τῆς ἀγάπης τους πρὸς τὸ Χριστὸ καὶ τὸ ἔργο Του. Αὐτὰ εἶναι ἀπαραίτητα. Γιὰ αὐτὰ δύνουν βαρῦτητα καὶ κῦρος στὸν ἐργάτη τοῦ Χριστοῦ. Ἐξασφαλίζουν τὴν ἐνότητα τῶν συνεργατῶν καὶ τὴ σύμπνοια στὸ ἐνοριακὸ ἔργο. Προσελκύουν τὴ χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ποῦ φλογίζει καὶ ἀγιάζει τίς ψυχές.

3. Πολὺ συχνὰ ἐμφανίζεται σὲ κύκλους συνεργατῶν ὁ φοβερός καὶ ἀφάνταστα καταστροφικὸς κίνδυνος τῆς «κλίμας». Ὅταν οἱ συνεργάτες φατριάζουν, ὁ κύκλος τῆς σωτηρίας μεταβάλλεται σὲ «κλίμα» θανάσιμης φθορᾶς. Μιά τέτοια κλίμα, φυσικά, δὲν ἐπιτελεῖ ἔργο Χρι-

ΚΥΡΙΑΚΗ

ΕΡΤ (Γ' Πρόγραμμα)

★ Στις 9 το πρωί: «ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΥΜΝΩΝ». Παραγωγός Γεώργιος Ἀμαργιανάκης.

★ Στις 7 παρά τέταρτο το απόγευμα: «ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΙ ΥΜΝΟΙ». Παραγωγός Λυκοῦργος Ἀγγελόπουλος.

ΒΟΛΟΥ

★ Στις 8 το πρωί: «Θρησκευτική ὁμιλία».

ΘΡΑΚΗΣ

★ Στις 8 το πρωί: «Θρησκευτική ὁμιλία».

Π Ε Μ Π Τ Η

★ Στις 5 το απόγευμα: «ΑΝΤΙΛΑΛΟΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ». Ἐκπομπή τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Δημητριάδος.

Π Α Ρ Α Σ Κ Ε Υ Η

ΕΡΤ (Α' Πρόγραμμα)

★ Στις 3 το μεσημέρι: «ΣΦΥΓΜΟΙ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ». Παραγωγός ἡ Ἀποστολική Διακονία.

★ Στις 5 καὶ μισή: «ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΙ ΥΜΝΟΙ».

ΥΕΝΕΔ

★ Στις 4 καὶ 5': «Ο ΔΡΟΜΟΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ». Παραγωγός ἡ Ἀποστολική Διακονία.

στοῦ. Γίνεται τάφος, στὸν ὁποῖο ὀπωσδήποτε κάποια μέρα θὰ θάψουν οἱ συνεργάτες τῆς ψυχῆς τους, ἀλλὰ καὶ τὴ χριστιανικὴ ἰδεολογία, ποῦ, καθὼς λένε, ὑπηρετοῦν καὶ ἐκφράζουν.

Γιὰ νὰ ξεπερασθῇ ὁμις αὐτὸς ὁ κίνδυνος θὰ χρειασθοῦν, μαζί με τὴν προσοχὴ καὶ χάρισμα διορατικό, σύνεση σοφοῦ, ὑπομονὴ ἰσῶδ, μάτι καθαρὸ καὶ θερμὴ προσευχὴ.

Πολὸν θὰ βοηθήσῃ καὶ ἡ σκέψη, ὅτι ὁ Κληρικὸς, σὰν ἐκκλησιαστικὸς ἡγέτης, δὲν ἀνήκει σὲ παράταξη, οὔτε σὲ πρόσωπα ἰσχυρὰ καὶ «ὑψηλὰ ἰστάμενα», οὔτε καὶ σ' αὐτοὺς τοὺς συγγενεῖς του. Ἀνήκει στὸ Θεό, καὶ στὸ λαὸ τοῦ Θεοῦ. Ἀνήκει στὴν Ἐκκλησία. Καὶ τὴν Ἐκκλησία ἀποτελοῦν ὅλοι οἱ πιστοί, δίκαιοι καὶ ἁμαρτωλοί. Ἐπομένως ὁ Ἐφημέριος σ' ὅλους, χωρὶς ἐξαιρέσεις, σκοπεῖ τὰ μύρα τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ. Καὶ ὁ σχηματισμὸς τοῦ ἐπιτελείου τῶν συνεργατῶν μόνον σὲ πλαίσια διοργανωτικὰ τῆς ἐνορίας τοποθετεῖται καὶ μόνον ἐνοριακοὺς σκοποὺς ὑπηρετεῖ.

4. Δὲν ἐπιτρέπεται ὁ Κληρικὸς νὰ ἐμπιστεύεται ἀπόλυτα στοὺς συνεργάτες του. Καὶ αὐτὸ εἶναι λογικὸ καὶ ἀναγκαῖο. Εὐκόλα μπορεῖ νὰ χάσῃ τὸν ἔλεγχο τοῦ ἔργου με κίνδυνον νὰ παρεκκλίνῃ τοῦτο σὲ ἐσφαλμένες κατευθύνσεις. Ἡ ἐποπτεία, συντροφιά με τὴν ἀγάπη, τὴν ἐκτίμηση, τὴν ἐλευθερία, τὴν ἀνάθεση πρωτοβουλιῶν, θεωρεῖται ὠφέλιμη. Ἄλλωστε δύσκολα γνωρίζει κανεὶς τῆς καρδιῆς τῶν ἀνθρώπων. Καὶ αὐτῶν τῶν συνεργατῶν.

Ἐστώσο, ἐπιβάλλεται νὰ ἐμπιστευώμαστε τοὺς «συνεργοὺς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ» (Ρωμ. 16,3), κληρικοὺς καὶ λαϊκοὺς, στὴν ἀγάπη καὶ πρόνοια τοῦ Θεοῦ. Καὶ νὰ προσευχώμαστε γι' αὐτοὺς θερμά, ὥστε με τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ νὰ πολιτευῶνται «ἐν καθαρᾷ συνειδήσει» (Α' Τιμ. 3,9) καὶ «ἀξίως τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ» (Φιλιπ. 1,27). Καὶ νὰ διακονοῦν στὸ Θεῖο Ἀμπελῶνα «ὡς ὑπηρεταὶ Χριστοῦ», «ἐν φόβῳ Θεοῦ» καὶ «ἐν ἀγάπῃ Χριστοῦ».

Μὲ τὴν παραπάνω φτωχὴ μου κατάθεση, ποῦ θὰ πρέπει νὰ ἐμπλουτισθῇ με τῆς ἐμπειρίας ἄλλων, νομίζω πὼς γίνεται σαφές ὅτι στὸ ἔργο τοῦ Χριστοῦ δὲν ἔχει θέση ὁ οἰοσδήποτε συνεργάτης. Μόνον «συνεργοὶ Θεοῦ» μποροῦν νὰ οἰκοδομήσουν. Ἔτσι μᾶς ἀνοίγεται ἕνας ἄλλος τομέας οἰκοδομῆς συνεργατῶν. Σκληρὸ τὸ ἔργο. Ἀναγκαῖο ὁμις.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ. 53

ἀριθμ. 664 τοῦ ΙΕ' αἰῶνος τὸ τροπάριο ἔχει τὴν ἐξῆς μορφή:

«Τῆ προσβεία τῶν ἐνδόξων Ἀναργύρων* ἡμῶν δίδου ψυχῆς τε καὶ σώματος* ἱασιν, μόνε Χριστέ πολυέλεε».

Στοὺς κώδικας πάλι Ἀθηνῶν 672, 674 καὶ 675 τοῦ ΙΖ' αἰῶνος τὴν κατωτέρω:

«Ταῖς προσβείαις τῶν ἐνδόξων Ἀναργύρων* καὶ μαρτύρων καὶ πάντων ἁγίων σου* τὰ σὰ ἐλέη ἐφ' ἡμᾶς κατάπεμψον».

Δὲν μπορεῖ νὰ ἐξακριβωθῇ ἂν τὸ σήμερον ἐν χρήσει τροπάριο ἀποτελεῖ παραφθορὰ τῶν δύο ἀνωτέρω

ἢ τὰ δύο αὐτὰ διορθῶνουν τὸ προηγούμενο, πράγμα ποῦ μᾶλλον πρέπει νὰ εἶναι τὸ πιθανότερο. Σὲ μιὰ πάντως ἐνδεχομένη νέα ἔκδοσι τοῦ Μικροῦ Εὐχολογίου, καλὸ θὰ εἶναι νὰ διορθωθῇ τὸ τροπάριο αὐτὸ γιὰ νὰ ἐξομαλυνθῇ ἢ διπλῆ δυσχέρεια, λειτουργικὴ καὶ θεολογικὴ, ποῦ παρουσιάζει.

Ἀπὸ τῆς δύο ἀνωτέρω διορθώσεως ἡ δευτέρα (τῶν κωδίκων 672, 674 καὶ 675) εἶναι προτιμωτέρα, γιὰτι ἔτσι θὰ κλείνει φυσικώτερα ἢ σειρά τῶν ἐπικλήσεων τῶν ἁγίων, ὑπὸ τὸν ὄρο ὁμις τὸ προηγούμενο τροπάριο, ποῦ ἀναφέρεται στοὺς Ἀποστόλους νὰ πάρῃ τὴν μορφή με τὴν ὁποία μαρτυρεῖται στοὺς ἀνωτέρω κώδικας (καὶ στὸν Ἀθηνῶν 798 τοῦ ις' αἰῶνος):

«Τῆ προσβεία τῶν ἐνδόξων Ἀποστόλων*, ζωοδότα Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν*, τὴν πίστιν ἡμῶν ἀσάλευτον στήριξον».

ΜΙΑ ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΔΟΘΕΙ

(ΣΤΟΧΑΣΜΟΙ ΣΤΗ Μ. ΕΒΔΟΜΑΔΑ)

Όλη ή Μ. Τεσσαρακοστή είναι περίοδος μετάνοιας, προσευχής, αγώνα. Είναι περίοδος προετοιμασίας για τὰ μεγάλα γεγονότα που θα συμβούν τή βδομάδα αυτή, ή οποία πολύ δίκαια ονομάστηκε Μεγάλη. Από άποψη ημερών και ωρών κι αυτή ή βδομάδα έχει τις ίδιες μέρες και τις ίδιες ώρες με τις άλλες. Είναι όμως γεμάτη από τὰ μεγαλύτερα γεγονότα για όλη τήν ανθρωπότητα και για τόν καθένα από μᾶς.

Η Έκκλησία μας τόσο υπέροχα προβάλλει μπροστά μας τὰ μεγάλα αυτά γεγονότα. Ύμνοδοι πολλοί έχουν εκφράσει τὰ πλούσια συναισθήματα τής καρδιάς τους, τις σκέψεις και τὰ βιώματά τους στους ωραίους ύμνους τής Μ. Εβδομάδος. Ἄς προσπαθήσουμε κι ἐμεῖς νά ζήσουμε, όσο είναι δυνατόν, αυτά που έζησαν εκείνοι.

Ένα σάλπισμα ακούγεται στην αρχή τής Έβδομάδος, που μᾶς ξυπνά:

«Ιδού ο Νυμφίος έρχεται εν τῷ μέσῳ τής νυκτός...».

Έρχεται, λέει, ο Κύριος ξαφνικά, μέσα στή νύχτα. Έφτασε ή ώρα. Εἶσαι έτοιμος;

«... Καί μακάριος ο δοῦλος, ον εύρήσει γρηγοροῦντα...».

Εὐτυχιμένος εκείνος που πρόσεξε, που περίμενε. Εκείνος που αγωνίστηκε όλη τή Μ. Τεσσαρακοστή και βρέθηκε ξύπνιος με «γρηγορούσα» τήν ψυχή του. Τρισευχισμένος θα είναι εκείνος, που με προσοχή κι ευλάβεια θα παρακολούθησει τὸ Πάθος τοῦ Κυρίου. Εκείνος που θα αισθανθεῖ βαθιά στήν ψυχή του, ότι γι' αυτόν σταυρώθηκε ο Κύριος.

«... ἀνάξιος δὲ πάλιν, ον εύρήσει ραθυμοῦντα...».

Ἄνάξιος και δυστυχιμένος εκείνος, που δὲν πρόσεξε, δὲν ενδιαφέρθηκε τις μέρες αυτές για τήν ψυχή του. Δυστυχιμένος εκείνος, που θα νοιώσει κάποια συγκίνηση μόνο τήν ώρα που θα ρίξει ένα βλέμμα στὸν Ἐσταυρωμένο κι ύστερα από λίγο, τίποτα δὲν θα σκεφτεῖ, τίποτα δὲν θα αισθανθεῖ.

Γι' αυτό, νέο σάλπισμα ακούγεται:

«... Βλέπε, οἶν, ψυχή μου...».

Πρόσεξε με όλη σου τήν ένταση κι όλες σου τις δυνάμεις. Πρόσεξε, γιατί δὲν πρόκειται για ζήτημα

μικρής υποθέσεως, αλλά για θέμα ζωής ή θανάτου. Πρόσεξε, ὡς ποῦμε στὸν εαυτό μας, νά νοιώσεις τις ἁμαρτίες σου και τήν αγάπη τοῦ Θεοῦ για σένα. Ξύπνα, ψυχή μου και προσευχήσου.

Εἴμαστε όμως τόσο αδύνατοι, που δυστυχῶς, όσο κι ἂν προσέξαμε, κάποιες στιγμές ξεχαστήκαμε κι ἀφήσαμε τὸν εαυτό μας νά πέσει. Γι' αυτό, όταν σκεφτόμαστε ότι θ' ἀντικρύσουμε τὸν Ἐσταυρωμένο Νυμφίο, νιώθουμε ότι ή ψυχή μας δὲν έχει κατάλληλο ένδυμα. Γι' αυτό κι ο ἕμνογράφος ἀναφωνεῖ:

«Τὸν νυμφῶνά σου βλέπω, Σωτήρ μου, κεκοσμημένον και ένδυμα οὐκ ἔχω, ἵνα εἰσέλθω εν αὐτῷ· λάμπρυνόν μου τήν στολήν τής ψυχῆς, Φωτοδότα και σῶσόν με.».

Κύριε, πῶς νά παρουσιασῶ μπροστά σου μ' αυτή τήν ἀκατάλληλη, τήν λερωμένη στολή; Πόσες φορές σε πίκρανα, αφήνοντας τήν ψυχή μου νά κάνει τήν ἁμαρτία! Πῶς νά σε ἀντικρύσω τώρα πάνω στο Σταυρό; Πῶς νά δῶ τήν θυσία τής αγάπης σου; «Λάμπρυνόν μου τήν στολήν τής ψυχῆς». Κύριε, Κάνε φωτεινή τήν ψυχή μου, καθάρισέ την από τις κηλίδες τής ἁμαρτίας. Κι ἀξίωσέ με νά πορευθῶ μαζί σου στο Γολγοθά.

Ἐλάτε νά πᾶμε στὸν κήπο τής Γεθσημανῆ. Μέσα στήν ήσυχία τής νύχτας, στὸν κήπο εκείνο έχει γονατίσει ο Κύριος. Ξέρει τί πρόκειται νά συμβεῖ. Βλέπει τὰ πάντα και πονᾷ. Πονᾷ για τις ἁμαρτίες μας. Πονᾷ Εκείνος κι ἐμεῖς ἀδιαφοροῦμε. Πονᾷ ο Κύριος για τὸν Ἰούδα, που φάνηκε ἀχάριστος. Πουλᾷ τὸν Κύριό του για λίγα ἀργύρια. Πόσο πολὸ τοῦ μοιάζουμε! Για νά μᾶς ἀγαπήσουν οἱ ἄλλοι, για νά εἰσπράξουμε τήν ευαρέσκεια τους κάνουμε τόσες υποχωρήσεις. Πονᾷ ο Κύριος, που μᾶς βλέπει τόσο ἀχάριστους. Γι' αὐτὸ εκφράζει τὸ παράπονό του:

«Λαός μου, τί ἐποίησά σοι ἢ τί σοι παρηνώχλησα; τοὺς τυφλοὺς σου ἐφώτισα· τοὺς λεπρούς σου ἐκαθάρισα· ἄνδρα ὄντα ἐπὶ κλίνης ἠνώρθωσά μεν. Λαός μου, τί ἐποίησά σοι, και τί μοι ἀνταπέδωκας;

ΜΙΑ ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΔΟΘΕΙ

Κλαίει ο Κύριος για το κατόντημά μας. Θλίβεται για το λαό που θα φωνάξει σε λίγο «ἄρον, ἄρον, σταύρωσον αὐτόν», και θα προτιμήσει ἀντί γι' Αὐτόν, νάχει μαζί του τὸ ληστή. Πονᾷ και για τὴν ἄρνηση τοῦ Πέτρου. Και για τὴν δική μας ντροπή, νὰ ὁμολογήσουμε ὅτι Τὸν γνωρίζουμε!

Ῥότερα ἀπὸ τὴν προδοσία τοῦ Ἰούδα, τὴν ἄρνηση τοῦ Πέτρου, τὰ ραπίσματα, τὸ φραγγέλωμα ἔπειτα ἀπὸ τὸ οὐρλιασμα τοῦ ὄχλου, πὸν ζητοῦσε τὴ σταύρωσή Του, μετὰ ἀπὸ τὴν ἀπόφαση τοῦ Πιλάτου, τὸν παρακολουθοῦμε ν' ἀνεβαίνει στὸ Γολγοθᾶ. Τὸ πρόσωπό του εἶναι χλωμὸ κι ἐξαντλημένο. Βαθιὰ λυπημένος, φορώντας τὸ ἀγκαθωτὸ στεφάνι προχωρεῖ. Μόλις και μετὰ βίας σέρνει τὰ βήματά του στὸν ἀνηφορικὸ δρόμο. Στους ὤμους Του ἔχει βαρύτατο σταυρό. Μεταφέρει τὸ βάρος τῶν ἁμαρτιῶν μας. Κόσμος πολὺς τὸν ἀκολουθεῖ. Ἄλλοι χαίρονται και ἄλλοι κλαῖνε. Κλάψτε για τὸν ἑαυτὸ σας, τοὺς λέει ὁ Κύριος. Κάποτε λυγίζει και σταματᾷ. Ἐνα δυνατό χτύπημα τὸν ἀναγκάζει νὰ προχωρήσει. Τὸ παιδιὰ τοῦ Σίμωνα τοῦ Κυρηναίου, ὁ Ἀλέξανδρος κι ὁ Ρούφος, σηκώνουν τὸ Σταυρὸ Του και Τὸν ἀνακουφίζουν. Τί τιμὴ! Ἄραγε, στη σημερινὴ πορεία Του στους δύσβατους δρόμους τῆς σύγχρονης κοινωνίας μας, θὰ θελήσουμε κι ἐμεῖς νὰ Τὸν ἀνακουφίσουμε με τὴν ἀγάπη μας; Θὰ σκουπίσουμε τὸν ἰδρώτα τῆς ἀγωνίας Του για τὸ κατόντημά μας;

Κάποτε ἡ συνοδεία φτάνει στὸ Γολγοθᾶ. Πῶς ν' ἀντέξει ἡ ἀνθρώπινη καρδιά νὰ δεῖ αὐτὰ πὸν ἔγιναν; Πῶς νὰ παρακολουθήσουν τὰ μάτια μας τις σκηνές πὸν διαδραματίστηκαν; Ἀνθρώποι σκληροὶ ἀρχίζουν τὸ ἀπαίσιο ἔργο τους. Παίρνουν τὸν Ἰησοῦ, τὸν ἀπλώνουν πάνω στὸ Σταυρό, κι ἀρχίζουν νὰ κτυποῦν τὰ καρφιά στ' ἄγια χέρια και τὰ ἄχραντα πόδια Του. Ὁ Κύριος δὲν ἀντιδρᾷ. Αὐτός, πὸν με ἕνα λόγο Του θὰ μποροῦσε νὰ σεισει τὸ σύμπαν, τὰ ὑπομένει ὅλα για μένα, για σένα, για ὅλους.

Και νά, στὴν κορυφὴ τοῦ Γολγοθᾶ εἶναι ὑψωμένος ὁ Σταυρὸς και σ' αὐτόν καρφωμένος ὁ Ἰησοῦς. Πάνω ἀπὸ τὸ Σταυρὸ μᾶς παρατηρεῖ. Δεῖτε τὸ λυπημένο βλέμμα Του, πόσα δὲν λέει για τὸν καθένα μας!

«Παιδί μου, για σένα εἶμαι στὸ Σταυρὸ, γιατί σ' ἀγαπῶ. Για σένα πονῶ, για νὰ σε ἐλευθερώσω ἀπὸ τις ἁμαρτίες σου. Συγκινεῖσαι σήμερα, πὸν με βλέπεις ἔτσι, τὸ ξέρω. Δὲν ἀρκεῖ ὅμως. Θέλω νὰ μοῦ δώσεις τὴν καρδιά σου. Θέλω νὰ μ' ἀγαπᾷς σ' ὅλη σου τὴ ζωὴ, ὄχι μόνο σήμερα. Θέλω νὰ μοῦ δώσεις τὴν ὑπόσχεση, ὅτι θὰ προσέξεις νὰ μὴ ἐξακολουθεῖς νὰ μένεις στὴν ἁμαρτία. Κι ὅλα αὐτὰ τὰ θέλω, για σένα, για νὰ γίνεις εὐτυχισμένος».

Τί θ' ἀπαντήσουμε; Ἄς σταθεῖ ὁ καθένας μας μπροστὰ στὸ Σταυρὸ Του και ἄς Τοῦ δώσει τὴν ἀπάντησή.

ΜΑΡΙΑ ΜΙΧΑΗΛ

Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΑΙ Η ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ. 52

γενείας του ἔθετε τοὺς λόγους: «Και πειθήνια ἔνοιωθα τὴν ψυχὴ μου πανόμορφα ἐλεύθερη».

Τὸ ιδεῶδες τῆς ἐν Χριστῷ ἐλευθερίας ἀποτελεῖ ἀκριβῶς τὴν πεμπτοῦσία τοῦ ἑλληνορθοδόξου μορφωτικοῦ ιδεῶδους, τὸ ὁποῖον λόγω και ἔργῳ κληροδότησαν σ' ἐμᾶς οἱ Τρεῖς Ἱεράρχαι. Τὸ ιδεῶδες αὐτὸ δὲν εἶναι μονοδιάστατο, ἀλλὰ καθὼς μᾶς φέρει σὲ ἐπαφὴ πρὸς τὸν Θεό, ὁ Ὅποιος εἶναι ἡ πηγὴ ὄλων τῶν ἀξιῶν και ὄλων τῶν ἀγαθῶν, συναναπτύσσει ὅλες τις ἀξιολογικὲς προδιαθέσεις μας κατὰ τρόπον ἰσορροπο και μάλιστα ἀνταποκρινόμενο στὴν ἱεραρχικὴ κλίμακα τῆς ὀλότητος τῶν ἀξιῶν, πράγμα πὸν εἶναι ἡ κυριώτερη ἔκφραση τῆς ἀληθινῆς ἐλευθερίας.

Πρὸς τὸ ιδεῶδες αὐτὸ πρέπει νὰ μείνη ἀφωσιωμένη ἡ Ὁρθόδοξος Ἑλλάς κατ' ἐξοχὴν σήμερα, πὸν ἐτοιμαζόμεθα πρὸς τὸν εἰσοδο στὸν προθάλαμο τῆς Ἠνωμένης Εὐρώπης. Ἡ ἔνταξη στὴν Εὐρωπαϊκὴ Οἰκονομικὴ Κοινότητα δὲν ἔχει μόνον οἰκονομικὴ, πολιτικὴ και διπλωματικὴ πλευρὰ. Παράλληλα πρέπει νὰ ἀντιμετωπισθῇ σοβαρὰ και τὸ ζήτημα τῆς ἰδεολογικῆς ταυτότητος, με τὴν ὁποία θὰ ἐμφανισθοῦμε στὴν Εὐρωπαϊκὴ Κοινότητα. Ἄρα γε θὰ ἐπιθέσωμε ὡς φωτογραφία ἐπὶ τῆς ταυτότητος αὐτῆς τὸν συγκρητιστικὸ χρωματικὸ συνοθύλευμα καινοφανῶν ἰδεολογιῶν ἢ θὰ προβάλομε τὰ δύο λάβαρα, πὸν κοσμοῦν τὴν αἴθουσα τελετῶν τοῦ Πανεπιστημίου, δηλαδὴ τὸ λάβαρο τῆς προγονικῆς σοφίας, ἡ ὁποία συμβολίζεται ὑπὸ τῆς Ἀθηνᾶς, και τὸ λάβαρο τῆς ὀρθοδόξου παραδόσεως, ἡ ὁποία ἐνσαρκώνεται ὑπὸ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν; Μόνον τὸ σόφισμα τῆς «τῶν ὄρων τετράδος», πὸν συγχέει τὴν ποιότητα μᾶς ἰδεολογίας με τὴν ποιότητα τῶν τυχῶν ἀσυνεπῶν ἢ ἐκμεταλλευτῶν ἐκπροσώπων τῆς, εἶναι δυνατόν νὰ χρησιμεύσει ὡς δημιουργικὸ ἄλλοθι ἐκείνων, πὸν ἐπίμονα ζητοῦν ἐσχάτως νὰ ἐκπορθήσουν τὰ ὄχυρά τοῦ Ἔθνους με τὴν διάβρωση τῶν θεμελιῶν του και τὸν πνευματικὸ ἀποπροσανατολισμό του. Ποτὲ δὲν ἀρνούμεθα τὸ γνήσιο, διότι τὸ πλαστὸ, για νὰ κυκλοφορήσει, μιμείται συχνὰ τὴν μορφή τοῦ γνήσιου. Τὰ δυὸ αὐτὰ σύμβολα δὲν εἶναι πλαστογραφίες. Ἐχουν ὅλα τὰ γνωρίσματα τῆς γνησιότητος. Προϋπῆρξαν τοῦ Πανεπιστημίου μας ἐπὶ ὀλοκλήρους αἰῶνες. Μάλιστα τὸ ἕνα ἐκ τῶν συμβόλων αὐτῶν κατ' ἐξοχὴν ἐτιμᾶτο ὑπὸ τοῦ ὑποδοῦλου Γένους, τὸ ὁποῖο ὡς ἐθνικὴν του ἐορτὴ, πὸν ἀναπτέρωσε τις ἐλπίδες του και πυροδοτοῦσε τοὺς πόθους του, εἶχε ἀκριβῶς τὴν ἐορτὴ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν.

Λοιπὸν ἄς παραδώσωμε στις μέλλουσες γενεὲς ἀνανεωμένη τὴν πεποίθηση, ὅτι ποτὲ δὲν πρέπει νὰ ἀποδυναμωθῇ ἡ ἐορτὴ τῶν Τριῶν Φωστήρων τῆς Τρισηλίου Θεότητος, οἱ ὁποῖοι δὲν ὑπῆρξαν μόνον οὐρανοφάντορες, ἀλλὰ και προσγειωμένοι παιδαγωγοί, ρηξικέλευθοι σκαπανεῖς τῆς καθ' ὅλα ἀληθινῆς ἐν Χριστῷ ἐλευθερίας.

(Τέλος)

Η ΣΤΕΡΝΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ στο Κούγκι

“Όταν ὁ Ἄλῃ πασὰς κατάλαβε πὼς ἦταν ἀδύνατο νὰ ὑποτάξει τὸ Σούλι μὲ φανερὸ πόλεμο. “Όταν πείστηκε πὼς οἱ πονηριές του δὲν εἶχαν περᾶσει, ἀποφάσισε νὰ μεταχειριστῆ τὴ διαφθορὰ τῶν συνειδήσεων, ὑπολογίζοντας τὴν ἀνθρώπινη ἀδυναμία. Πρῶτα ἀπ’ ὅλα, ἀπόλυσε ὄλους τοὺς αἰχμάλωτους. “Ἐπειτα, ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ, ἄρχισε νὰ στέλνει στὸ Σούλι διάφορα δῶρα, ἀσημένια καὶ μαλαματοκαπνισμένα γυναικεία τοσβαίρια, ρούχα, φέσια χρυσοκέντητα, τσαρούχια, φουστάνελες κὶ ἕνα σωρὸ ἄλλα πράγματα. “Όσοι ἀπὸ τοὺς Σουλιῶτες ἦταν πιὸ φτωχοί, πιὸ γονατισμένοι ἀπὸ τὸν πόλεμο, δέχονταν τοῦτα τὰ δῶρα μὲ πολλὴ εὐχαρίστηση. “Ἐτσι, ἀναψε στὰ τίμια σουλιώτικα χωριά, ἢ γκρίνια κὶ ὁ διχασμός. Κὶ ὁ διχασμὸς αὐτὸς θὰ μεγάλωνε καὶ θάπαρνε ἀσχημὲς διαστάσεις, ἂν ὁ Θεὸς δὲν ἔστειλε σὰν ἄγγελο σωτηρίας, τὸν Σαμουήλ. Νέος ἀκόμα, γύρω στὰ τριάντα του χρόνια, ψηλός, μὲ μαύρη γενειάδα καὶ μεγάλα ἐκστατικά μάτια, ὁ ρασοφόρος αὐτὸς φάνηκε γιὰ πρώτη φορὰ νὰ βγαίνει ἀπὸ τὴ βαθιὰ σπηλιὰ τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς, πού βρίσκεται ἀνάμεσα στὸ Κούγκι καὶ τὴν Κιάφα.

Ἡ παρουσία του αὐτὴ ἦταν σὰν μιὰ ἀπὸ κείνες, πού περιγράφει ἡ Ἀποκάλυψη, ἐπιβλητικὴ, ντυμένη μὲ τὴ σκιά τοῦ μυστηρίου. Πιὸ πρὶν, δὲν τὸν εἶχε δεῖ κανένας στὰ μέρη ἐκεῖνα. Ἀλλὰ καὶ κανένας δὲν εἶχε τὴ δύναμη νὰ τὸν ρωτήσῃ ποῖός ἦταν. Ὁ μυστηριώδης καλόγερος, ὡστόσο, σὰν νὰ μάντεψε τὴν ἐρώτηση πού κρεμόταν ἀπὸ τὰ χεῖλιά του, σήκωσε τὸ χέρι του, χάραξε στὸν ἀέρα τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ καὶ εἶπε:

— Εἶμαι ὁ ἀπεσταλμένος τοῦ Θεοῦ!
Ἦρθα νὰ σὰς πῶ ὅτι ἐφθασε ἡ τελευταία κρίση κὶ ἀλίμονο σὲ κείνους πού ἀφίονον τὴν ψυχὴ τους νὰ πλανηθεῖ ἀπὸ τὸν τύραννο, πού εἶναι ἢ ἐνοσάρκωση τοῦ Σατανᾶ! Ἀλίμονο σὲ κείνους πού δέχονται τὰ δῶρα τοῦ τυράννου, βουτηγμένα στὸ αἷμα τῶν ἀδερφῶν τους. Θὰ εἶναι καταραμένοι στὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα!

Ὁ Σαμουήλ ἀπὸ τὰ παιδικὰ του χρόνια, ἀκολούθησε τὸν Ἅγιο Κοσμά, πού, ἀφοῦ ἐκπαίδευσε τοὺς μαθητές του στὴ θρησκεία καὶ στὸν ἐθνισμό, τοὺς ἔστειλε ἀπόστολους τῶν κηρυγμάτων του στὶς διάφορες ἐπαρχίες τῆς σκλαβωμένης Ἑλλάδας.

Κατοικοῦσε μέσα σὲ σπηλιές, ὅπως οἱ παλιοὶ ἀσκητές. «Κάθε βράχος — συμπληρώνει ὁ Ποκεβίλ — χρησίμευε ὡς βῆμα, ὅπου κήρυττε τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ καὶ κάθε σπηλιὰ ὡς ναός, ὅπου προσευχόταν γιὰ τὴ σωτηρία τῶν πιστῶν. Οἱ ὀμίλιες του κὶ ἡ πίστη του ἦταν αἷεις νὰ συγκινήσουν καὶ τὰ ὄρη. Τὰ παλικάρια τοῦ Σουλίου στὴ φωνὴ του σκιρτοῦσαν ὅπως τὰ κεσέμια στὴ φωνὴ τοῦ τσέλιγκα. “Ἄντρες καὶ γυναῖκες γίνονταν στρατιῶτες τῆς «Τελευταίας κρίσεως» καὶ προετοιμάζονταν γιὰ τὸ θάνατο. Στὸ μεταξύ, ὁ Σαμουήλ ἐφτιαχνε χαρακώματα, σήκωνε πύργους καὶ πολλὰς φορὲς διηύθυνε αὐτοπροσώπως τὸ πυροβολικὸ τῶν

Σουλιωτῶν, ἀποτελούμενο ἀπὸ δύο μονάχα κανόνια. Ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ γινόταν ἀφαντος, πήγαινε στὶς γειτονικὲς ἀγορὲς γιὰ νὰ πουλήσῃ κομπολόγια, χαϊμαλιά καὶ ἅγια εἰκονίσματα καὶ ν’ ἀγοράσῃ μὲ τὰ χρήματα τοῦτα τροφές καὶ πολεμοφόδια.

Τοῦ ΓΙΑΝΝΗ Β. ΙΩΑΝΝΙΔΗ

Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη, ὁ Φῶτος Τζαβέλας μὲ τὴν ἀδερφή του, τὴ Χαΐδω, ἐπικεφαλῆς σαράντα παλικαριῶν, περᾶσαν τὸν Ἀχέρωντα, μῆγκαν στὴ Θεοσρωτία καὶ οἰεῖραν τόσο τρόπο στοὺς Τούρκους, ὥστε αὐτοὶ νὰ ὀρκίζονται στὸ σπαθὶ τοῦ Φώτου: «Ἄν σοῦ λέω ψέματα, νὰ μὲ κόψει τὸ σπαθὶ τοῦ Τζαβέλα». Ὁ Ἄλῃ πασὰς μῆκε τότε σὲ μεγάλη συλλογὴ. Διέταξε τὸ γιό του Μουχτάρ νὰ μὴ διακινδυνέψῃ μὴ «ἐκ παρατάξεως» μὲ τὸν Σαμουήλ, ἀλλὰ νὰ χτίσῃ πύργους σὲ διάφορες ἐπικαίρες θέσεις, ὥστε νὰ κλείσῃ σὲ ἀλυσίδα ὀχυρωμάτων τὰ σαρμμένα σουλιώτικα χωριά κὶ ἔτσι νὰ ἐμποδίζῃ τὴς ἐπιδρομὲς τους. Ὁ Μουχτάρ σήκωσε ἔντεκα τέτοιους λιθόπυργους, σὲ δύο ὡς τρεῖς ὥρες ἀπόσταση τὸν ἕνα ἀπὸ τὸν ἄλλον. Ἀπὸ τοὺς πύργους αὐτοῦς, ἕνας πρὸ πάντων στενοχωροῦσε περισσότερο τοὺς Σουλιῶτες, ὁ λεγόμενος «Πύργος τῆς Βέλιας», γιὰτὶ θρισκόταν στὴ μοναδικὴ στενοποριά, ἀπ’ ὅπου οἱ Σουλιῶτες μπορούσαν νὰ κατεβοῦν στὸν κάμπο καὶ νὰ προμηθευτοῦνε τροφίμα.

Ἀλλὰ, μιὰ κατασκότεινη νύχτα, ἕνα διαλεχτὸ σουλιώτικο σῶμα, μ’ ἐπικεφαλῆς τὸν ἠρωϊκὸ Σαμουήλ, πήγε καὶ ἀνατίναξε τὸν πύργο ἀπὸ τὰ θεμέλιά του. Γύρω στοὺς διακόσιους σαρικοφόρους ξεπάστρεψαν στὸν αἰφνιδισμὸ ἐκεῖνο, οἱ ἀντρωμένοι τοῦ μυστηριώδη καλόγερου.

“Όταν τὰ θλιβερὰ μαντάτα φτάσαν στὰ Γιάννενα, ὁ Ἄλῃς γίνηκε θεριὸ ἀληθινὸ. Καὶ πρόσταξε γενικὴ ἐκ-

στρατεία γιὰ νὰ τελειώσῃ μιὰ γιὰ πάντα μὲ τοὺς Σουλιῶτες. Πάνω ἀπὸ δεκαπέντε χιλιάδες ἦταν οἱ Τουρκαλβανοὶ πού ἐκοτρατεύσαν ἐναντίον τους, φανατισμένοι κὶ ἄγριοι. “Ἐτσι οἱ ἀτρόμητοι Σουλιῶτες πολεμιστές, μπροστὰ στὸ χείμαρρο ἐκεῖνο, ἀναγκαστήκανε νὰ ὑποχωρήσουν. Χάσανε μάλιστα καὶ τὴν ὀχυρὴ θέσι Ἀβαρικό, πού ἦταν σχεδὸν ἢ μοναδικὴ τους ἐλπίδα. Τότε ὁ Σαμουήλ, μὲ τὰ λιγοστὰ παλικάρια του, κλείστηκε στὸ χωριὸ Κούγκι κὶ ἀπὸ κεῖ ἄρχισε νὰ πολεμᾷ τὸν λυσασμένο ἐχθρό.

Αὐτὸ κράτησε ὀλόκληρους μῆνες. Στὸ τέλος, ὁ χειμῶνας ἦρθε βαρὺς, μὲ χιόνια, μὲ ἀγέρες καὶ παγωνιές. Οἱ Τούρκοι λύσανε τὴ στενὴ πολιορκία, ἀφοῦ δὲν μπορούσαν νὰ κάνουν τίποτα, ἀλλὰ κὶ οἱ Σουλιῶτες ὑποφέρανε ἀπὸ μεγάλας στερήσεις, ἐπειδὴ τὰ τροφίμα τους εἶχαν τελειώσει καὶ δὲν εἶχαν τὸν τρόπο νὰ προμηθευτοῦνε ἄλλα. Ὁ Ἄλῃς πρότεινε τότε νὰ τοῦ παραδώσουν τὸν ἀρχηγό τους, τὸν Φῶτο Τζαβέλα, κὶ αὐτὸς ὄχι μονάχα νὰ μὴν τοὺς ἐνοχλήσῃ πιὰ, μὰ καὶ νὰ τοὺς βοηθήσῃ στὴ δυστυχία τους. Μὲ θαυμαστὴ αὐτοθυσία, ὁ Φῶτος δέχτηκε νὰ πάει στὸν τύραννο. Πρὶν βγεῖ ἀπὸ τὸ Σούλι, ὅμως, γκρέμισε τὸ πατρικὸ του σπίτι, λέγοντας:

— Στὸ σπίτι τῶν Τζαβελαιῶν, δὲν πρέπει νὰ πατήσῃ Τούρκου ποδᾶρι!
“Ὑστερα πήγε στὰ Γιάννενα καὶ παρουσιάστηκε στὸν Ἄλῃ. Τοῦτος, ὅμως, πού εἶχε τὰ σχέδιά του, ἀντὶ νὰ τὸν βγάλῃ ἀπ’ τὴ μέση, ἄρχισε νὰ τὸν περιποιεῖται μὲ ὑστεροβουλία, μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ τὸν χρησιμοποιοῦσῃ στὴν τελειωτικὴ ἐξόντωση τῶν συμπατριωτῶν του. Ὁ Φῶτος, ὡστόσο, δὲν ἦταν κανένας ἀνόητος. Ἀπὸ τὴν πρώτη κιόλας στιγμή κατάλαβε τοὺς σκοπούς του. Προσποιεῖτο, λοιπόν, ὅτι δέχεται νὰ πάει στὸ Σούλι καὶ νὰ πείσῃ τοὺς δικούς του νὰ ὑποκύψουν. “Όταν βρέθηκε πάλι ἐκεῖ, ὄλοι τὸν δεχτήκανε μ’ ἀνοιχτὴ ἀγκαλιά. Κὶ αὐτὸς ἄρχισε νὰ τοὺς μιλεῖ γιὰ τὴν ἐλευθερία καὶ τὴν πατρίδα. Ὁ Ἄλῃς ἀργὰ κατάλαβε πὼς τὴν εἶχε πάθει. Πρότεινε τότε στοὺς Σουλιῶτες συνθηκολόγησι: Νὰ παρατήσουνε τὰ χωριά τους καὶ νὰ ἐγκατασταθοῦνε σὲ ὅποιον μέρος τοῦ πασαλίκιου τοῦ θέλανε.

Τοῦτοι, τσακισμένοι πιὰ ἀπὸ τὸ μακρόχρονο πόλεμο πού ἔκαναν καὶ μὴ βλέποντας ἐλπίδα σωτηρίας, δε-

Συνέχεια στὴ σελ. 63

ΤΟ «ΜΗ ΤΙ ΕΓΩ ΕΙΜΙ», ΤΟΥ ΙΟΥΔΑ

Τοῦ κ. ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗ

Ἀκόμη καὶ βαθύτατα πωρωμένες ψυχές, δὲν βρίσκουν τὸ θάρρος νὰ παραδέχονται τὴν ἐνοχὴ τους. Ἔμμεσα, ὁμολογοῦν μὲ ὅλες τὶς ἄλλες τὸ ἀγαθὸ, ὑποκρινόμενες ὅτι σ' αὐτὸ ἀνήκουν καὶ οἱ ἴδιες, ἐνῶ τοῦ κακοῦ εἶναι ὑποχέριες.

Κάτι παρόμοιο ἔκανε καὶ ὁ Ἰσκαριώτης κατὰ τὸν Μυστικὸ Δεῖπνο. Ἄς τὸ δοῦμε, μὲ κύρια βάση τὸ Εὐαγγέλιο τοῦ Ματθαίου.

Ὁ Ἰησοῦς εἶπε στοὺς Δώδεκα, πού συνέτρωγαν στὸ ὑπερῶο, τὸ βράδυ τῆς Πέμπτης, πῶς θὰ τὸν παρέδιδε «ὁ ἐμβάψας μετ' αὐτοῦ ἐν τῷ τρυβλίῳ τὴν χεῖρα» (κατ' 23).

Εἶναι συγκεκριμένους ὑπαινιγμός; Ἡ γενικὰ θέλει νὰ τονίσῃ πάλι πῶς ὁ προδότης ἀνῆκε στὸν κύκλο τῶν Δώδεκα; Ὁχι τὸ δεύτερο. Βέβαια, στὴ γαθάθα μὲ τὸ ζυμὸ, βούτηξαν ψωμί ὅλοι. Δὲν ἦταν ἐνὸς ἢ χειρονομία, πού θὰ τὸν διέκρινε ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Ἡ ἀπόδοση πού κάνει ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκάς, δὲν προσθέτει τίποτε: «Πλὴν ἡ χεὶρ τοῦ παραδιδόντος με μετ' ἐμοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης» (καθ' 21). Ἄν ὅμως λάβουμε ὑπ' ὄψη τὸ σχετικὸ χωρίο ἀπὸ τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιο, δὲν μένει ἀμφιβολία: πρόκειται γιὰ κατάδειξη ὀρισμένου προσώπου: «Ἐπιπεσῶν δὲ ἐκεῖνος (ὁ ἴδιος ὁ Ἰωάννης) ἐπὶ τὸ στήθος τοῦ Ἰησοῦ λέγει αὐτῷ Κύριε, τίς ἐστίν; Ἀποκρίνεται ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖνός ἐστιν ὃ ἐγὼ βάψας τὸ ψωμίον ἐπίδωσα. Καὶ ἐμβάψας τὸ ψω-

μίον δίδωσιν Ἰούδα Σίμωνος Ἰσκαριώτη» (1γ' 25, 26).

Μετὰ ἀπὸ ἐκείνη τὴ φοβερὴ ἐξαγγελία, ὁ Ἰησοῦς, κατὰ τὸν Ματθαῖο, πρόσθεσε: «Ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδεται καλὸν ἦν αὐτῷ εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἀνθρώπος ἐκεῖνος (στίχ. 24). Οἱ δρόμοι τοῦ Κυρίου καὶ τοῦ Ἰούδα θὰ κατέληγαν στὸν θάνατο. Ἀλλὰ τί διαφορετικὸ θάνατο! Δοξασμένο καὶ ζωηφόρο γιὰ τὸν ἕνα. Ἐπνειδιστο καὶ εἰσοδο στὴν αἰώνια κόλαση γιὰ τὸν ἄλλο.

Κατὰ τοὺς Προφῆτες, ὁ Γίος τοῦ Θεοῦ θὰ βάδιζε τώρα πρὸς τὸν Σταυρὸ καὶ τὴν Ἀνάσταση. Καὶ ὁ Μαθητὴς, ἔχοντάς το ὁ ἴδιος διαλέξει, θὰ πήγαινε στὸ χαμὸ. Ἀλλί του, ἀφοῦ θὰ πρόδινε τὸν Θεό! Ἀληθινα, κάλλιο νὰ μὴν εἶχε γεννηθῆ ὁ ἀνθρώπος ἐκεῖνος.

Σὲ στιγμὴ ψυχικοῦ λυγίσματος, ὁ Ἰὼβ εἶχε φωνάξει, μετὰ τὰ δεινὰ πού τὸν θρῆκαν: «Ἀπόλοιτο ἡ ἡμέρα ἐν ἣ ἐγεννήθην καὶ ἡ νύξ ἐκείνη ἣ εἶπαν ἰδοὺ ἄρσεν... Ὅτι οὐ συνέκλεισε πύλας γαστρὸς μητρὸς μου .. Διατί γὰρ ἐν κοιλίᾳ οὐκ ἐτελεύτησα, ἐκ γαστρὸς δὲ ἐξῆλθον καὶ οὐκ εὐθὺς ἀπλώμην;» (Ἰὼβ γ' 3, 10, 11). Ἄστοχη εὐχή, ὅπως ἀπέδειξαν τὰ τρόπαια τῆς ὑπομονῆς, πού κατόπιν ἤγειρε ἡ μακάρια ἐκείνη ψυχὴ, τὸ στεφάνι πού τῆς δόθηκε.

Ἀλλὰ τὴν εὐχὴ τοῦ Χριστοῦ γιὰ τὸν Ἰούδα τί τὴ διαψεύδει; Ὄντως, μῦριες φορὲς καλύτερα θὰ ἦταν νὰ μὴν εἶχε ὑπάρξει στὸν κόσμο αὐτὸς πού ἐφθασε σὲ τέτοια πράξη. Εἶχε κληθῆ νὰ γίνῃ πολίτης τῆς οὐράνιας βασιλείας. Καὶ γιὰ τριάντα ἀργύρια, ἀποποιήθηκε αὐτὸ τὸ μέλλον τὸ ἀξιοπάνω ἀπὸ ὅλους τοὺς θησαυροῦς.

«Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰούδας ὁ παραδιδούς αὐτὸν εἶπε· μή τι ἐγὼ εἰμι, ραββί; Λέγει αὐτῷ σὺ εἶπας» (Ματθ. κατ' 25). Τί κάνεις Ἰούδα; Τολμάς νὰ ὑποβάλλῃς καὶ σὺ τὸ ἐρώτημα στὸν Παντογνώστη; Ὡς ἐκεῖ λοιπὸν φθάνει ἡ ἀναίδειά σου; Αὐτὸ εἶναι μιὰ ἰταμὴ πρόκληση, πού μονάχα ἀπὸ τὴν ἀνίατη πώρωσή σου ἐξηγεῖται.

Ὁχι, θ' ἀπαντοῦσε ἴσως ὁ μισρότατος. Δὲν θέλησα νὰ προκαλέσω, ἀλλὰ, ἀντίθετα, νὰ κρυφθῶ. Ἀπενενομένη ἡ ἐλπίδα μου, τὸ παραδέχομαι. Μιμήθηκα ὅμως τοὺς ἄλλους (βλ. κατ' 22) αὐθόρμητα, ἀπὸ τὸ μεγάλο μου σάσπισμα, ἀπὸ τὴν πολλὴ μου ἀμηχανία. Ἄν δὲν ρωτοῦσα καὶ ἐγὼ ὅπως ἐκεῖνοι, θὰ ἦταν σὰν νὰ ξεσκεπαζόμουν μόνος μου. Ἡ σιωπὴ θὰ ἰσοδυναμοῦσε μὲ κραυγαλέα ὁμολογία.

«Λέγει αὐτῷ σὺ εἶπας». Τὸ δίλημμά σου ἦταν ἀξεπέραστο, τρισάθλια ψυχὴ. Ἡ ὁμολογία σου ἀναπόφευκτη, εἴτε ἔμενες μὲ κλειστὸ τὸ στόμα, εἴτε τὸ ἀνοιγες. Σοῦ σβήνω τὸ «μή τι» (τὸ «μήπως»), σοῦ ἀφαιρῶ καὶ τὸ ἐρωτηματικὸ. Εἶπες: «Ἐγὼ εἰμι».

«ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ»

15νθήμερη Ἐφημερίδα τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας. Εἶναι τὸ πνευματικὸ, μαχητικὸ ὄργανο τοῦ κάθε χριστιανοῦ. Πληροφορεῖ, ἐνημερώνει καὶ κατατοπίζει τὸ λαὸ πάνω σ' ὅλα τὰ ἐκκλησιαστικά, πνευματικὰ καὶ θρησκευτικὰ ζητήματα πού ἀπασχολοῦν τὸν σύγχρονο ἄνθρωπο. Κυκλοφορεῖ τὴν 1η καὶ 16 κάθε μῆνα.

Ε Π Ι Κ Α Ι Ρ Α

Ἀένας οδηγός

Ὁ Ὅσιος Ἰωάννης τῆς Κλίμακος, πού ἡ Ἀκολουθία του ψάλλεται τήν Δ΄ Κυριακή τῶν Νηστειῶν, εἶναι ἕνας ἀπό τοὺς πιὸ λαοφιλεῖς ἀσκητικούς συγγραφεῖς τῆς ἀρχαίας πατερικῆς περιόδου (ΣΤ΄ αἰ.). Τὸ ἔργο του «Κλίμαξ» ἐγίνε γρήγορα ἐντύπωμα ἀναριθμητῶν εὐσεβῶν πιστῶν, διψασμένων γιὰ τὴν εὐαγγελικὴ τελειότητα βίου. Καί μένει ἐκτοτε. Ἡ κυκλοφορία του, σὲ ὅλο τὸν ἑρθόδοξο κόσμο, εἶναι πάντοτε μεγάλη. Τὸ διαβάζουν καὶ τὸ μελετοῦν ὄχι μονάχα οἱ μοναχοί, ἀλλὰ καὶ οἱ ἀπλοὶ λαϊκοί, ἀντλώντας ἀπὸ τίς σελίδες του φῶς καὶ χάρι. Αὐτὴ ἡ ἐπιτυχία τῆς «Κλίμακος» ὀφείλεται σὲ δύο λόγους: στὴ λογοτεχνικὴ δύναμι μὲ τὴν ὁποία ἔχει γραφῆ καὶ στὸ γνήσια πνευματικὸ περιεχόμενο.

Ὁ Ὅσιος Ἰωάννης εἶναι, ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι μεγάλοι Πατέρες, αένας ὁδηγός ψυχῶν.

Τὰ ναρκωτικὰ στὰ σχολεῖα

Ὁ «λευκὸς θάνατος», τὰ ναρκωτικά, εἶναι ἐδῶ καὶ λίγο καιρὸ μιά συγκεκριμένη ἀπειλὴ καὶ γιὰ τὴ μαθητικῶσα νεολαία μας. Ἀναγράφηκαν ἡδη στὸν ἡμερήσιο Τύπο τὰ πρῶτα κρούσματα πού σημειώθηκαν σὲ διάφορα σχολεῖα.

Ἡ Κοινὴ Γνώμη δὲν ἀντιπαρήλθε τὴν εἶδησι. Ἀνησούησε. Ἡ δικτύωσι τῆς κυκλοφορίας τῶν ναρκωτικῶν καὶ στὸ χῶρο τῆς Παιδείας, θυμίζοντας τὸ μεγάλο κακὸ πού γίνεται σὲ ἄλλες χώρες, πιὸ «προηγμένες» ἀπὸ τὴ δική μας, ἀνησυχεῖ τοὺς γονεῖς τῶν παιδιῶν, τοὺς δασκάλους τους, ἀλλὰ καὶ κάθε καλὸ πολίτη. Ὅλοι περιμένουν ἀπὸ τὴν Πολιτεία νὰ κινήσῃ κάθε μέσον γιὰ τὴν ἐγκαιρὴ ἀποτροπὴ τοῦ κινδύνου.

Πλαίι στὴν Πολιτεία ὅμως, ἔχει χρέος νὰ τὸν ἀντιμετωπίσῃ καὶ ἡ Ἐκκλησία. Πῶς; Φωτίζοντας μὲ τὸ

λόγο τῆς τὴν οἰκογένεια καὶ τὸ παιδί ὡς πρὸς τίς θανάσιμες συνέπειες πού ἔχει γιὰ τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον κάθε λαοῦ αὐτὴ ἡ φοβερὴ κοινωνικὴ μάστιγα τοῦ καιροῦ μας.

Γιὰ τί ἀγωνίσθηκαν

Τὸ '21, πού ἡ δόξα του, ηἰγάζοντα ἀπὸ τὴν 25ῃ Μαρτίου, καταυγάζει καὶ φέτος τὸν νοῦ καὶ τὴν καρδιά μας, ὑπῆρξε ἕνα ἀπὸ τὰ μεγάλα θαύματα τῆς ἑλληνικῆς Ἱστορίας. Ὁ λαός μας, μιά χούφτα ψυχές, σηκώθηκε ἐναντίον μιᾶς κραταιᾶς αὐτοκρατορίας καὶ ἀπετίναξε τὸν ζυγὸ τῆς. Μὲ ὑλικά μέτρα καὶ σταθμά, αὐτὸ πού ἔκανε, θὰ κρινόταν ἀπὸ πρὶν ὡς χίμαιρα. Ἄν ἡ χίμαιρα ἀποδείχθηκε γεγονός, ἡ ἐξήγησι εἶναι μία: ἡ δύναμι τοῦ πνεύματος πάνω στίς ἀπτές ἀντιξοότητες. Διότι τὸ '21 πνευματικὰ κίνητρα τὸ ἀπεργάσθηκαν. Ἡ πίστι τῶν πατέρων μας στὸν Θεὸ καὶ ἡ ἀκρατὴ ἀγάπη τους πρὸς τὴν ἐλευθερίαν.

Ὅλοι, ἐπιφανεῖς ὅπως ὁ Κολοκοτρώνης, ὁ Κανάρης, ὁ Μακρυγιάννης, καθὼς καὶ ὁ ἀνώνυμος λαός, ἔλεγαν ἢ μᾶλλον τραγουδοῦσαν πῶς μάχονταν «γιὰ τοῦ Χριστοῦ τὴν πίστι τὴν ἅγια καὶ τῆς πατρίδος τὴν ἐλευθερίαν». Ἡ πρόταξι μάλιστα τῆς θρησκείας σ' αὐτὸ τὸ δίπτυχο σύνθημα (πίστι - πολιτικὴ ἐλευθερία) εἶναι ἀξιοπρόσεκτη. Ὡς αἴτιο καὶ ὡς στόχος, ἡ θρησκεία ἔχει κορυφαία θέσι στὸ βίωμα ἐκείνων τῶν Ἑλλήνων.

Ἡ Ἐκκλησία, μὲ τὴ ζῶσα παράδοσι τῆς λατρείας καὶ τῆς διδαχῆς τῆς, κράτησε κατὰ τὰ τετρακόσια χρόνια τῆς δουλείας τὸ Γένος ψυχικὰ ὄρθιο καὶ τὸ κατέστησε ἱκανὸ νὰ κἀνῃ τὴν Ἐπανάστασι. Κατὰ τὴ διάρκειά τῆς οἱ πατέρες μας γι' αὐτὰ τὰ δύο ἀγωνίσθηκαν: Ὁρθοδοξία καὶ Πατρίδα.

Ὁ λόγος τους

Ὁ λόγος τῶν μεγάλων ἐκείνων ἀγωνιστῶν ἤχει καὶ σήμερα στὰ μύ-

χια τοῦ Γένους. Ἴδου ἕνα ἀπόσπασμα ὁμιλίας τοῦ Γέρου τοῦ Μωριά πρὸς τοὺς μαθητῆς τοῦ Γυμνασίου (μοναδικοῦ τότε στὴν Ἀθήνα, 7 Ἰανουαρίου 1838).

«Πρέπει νὰ φυλάξετε τὴν πίστι σας καὶ νὰ τὴν στερεώσετε. Διότι ὅταν ἐπίσασμε τὰ ἄρματα, εἶπαμε πρῶτα ὑπὲρ πίστεως καὶ ἔπειτα ὑπὲρ πατρίδος... Ἡ προκοπή σας καὶ ἡ μάθησίς σας νὰ μὴ γίνῃ σκεπάρνι μόνον διὰ τὸ ἀτομόν σας, ἀλλὰ νὰ κοιτάξῃ τὸ καλὸν τῆς κοινότητος καὶ μέσα εἰς τὸ καλὸν αὐτὸ εὐρίσκειται καὶ τὸ δικὸ σας... Εἰς ἐσᾶς μένει νὰ ἰσάσετε καὶ νὰ στολίσετε τὸν τόπον ὅπου ἐμεῖς ἐλευθερώσαμε. Καὶ διὰ νὰ γίνῃ τοῦτο, πρέπει νὰ ἔχετε ὡς θεμέλια τῆς πολιτείας τὴν ὁμολοίαν, τὴν θρησκείαν καὶ τὴν φρόνιμον ἐλευθερίαν».

Τὸ ἀπόσπασμα ἀφορᾷ σὲ ὅλους τοὺς Ἑλλήνες κάθε γενεᾶς, ἀλλὰ ἰδιαίτερα στοὺς νέους. Σ' αὐτοὺς τοὺς τελευταίους ἄς μιλοῦν ἔτσι καὶ σήμερα ἡ Οἰκογένεια, τὸ Σχολεῖο, ἡ Ἐκκλησία. Εἶναι ὑποθήκες, πού οἱ καιροὶ δὲν τίς ἀχρηστεύουν. Εἶναι παραινέσεις πάντα ἐπίκαιρες.

Ἡ ὑποδοχὴ Του

Τὸ πρῶτὴ τῆς Κυριακῆς τῶν Βαΐων, ἡ Ἐκκλησία Ξαναζῆ τὴν εἰσοδο τοῦ Κυρίου σφτὸ Ἱεροσόλυμα, ὅπου τὸν πέριμενε, ἀντὶ τοῦ θρόνου τοῦ Δαβὶδ, τὸ ἱκρίωμα τοῦ Σταυροῦ. Τὸν ὑποδέχθηκε ἕνας λαός πού ἄγνοουσε τί εἶδος βασιλείας εἰσερχόταν στὴν πόλι τοῦ προφητάνακτος. Τὸν ἐβλεπε σάν κοσμικὸ ἄρχοντά του, σάν πολιτικὸ ἐλευθερωτῆ. Ἄλλ' ὁ Ἰησοῦς ἦταν κάτι ἄλλο. Ἦταν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, πού ἐπρόκειτο, μὲ τὴ θυσία του καὶ τὴ διδαχὴ του, νὰ ἐλευθερώσῃ ὄχι μόνον τὸν Ἰσραὴλ, ἀλλὰ ὅλο τὸ ἀνθρώπινο γένος ἀπὸ τὴν τυραννίδα τοῦ σφετεριστοῦ τῆς γῆς, τοῦ Διαβόλου.

Ἡ ΣΤΕΡΝΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ. 53

χτήκανε τὴν πρότασί του. Ἔτσι, ἄλλοι διάλεξαν νὰ πᾶνε στὸ Ζάλογο, ἄλλοι στὸ Βουλγαρέλι. Καὶ μονάχα οἱ Τζαβελαῖοι διάλεξαν τὴν Πάργα. Ὁ ἀκάματος Σαμουήλ, ἔτρεξε ἐδῶ κι ἐκεῖ, ἐορκίζοντας ὅλους νὰ μὴν πιστέψουν τίς προτάσεις τοῦ τύραννου καὶ συνθηκολογήσουν. Κανένας ὅμως δὲν τὸν ἄκουγε πιά. Ὁ καλόγερος, ἀποφάσισε τότε νὰ μείνει μό-

νος ἐκεῖ, μὲ τοὺς λιγοστοὺς συντρόφους του καὶ νὰ πολεμήσῃ μέχρι ἐσχάτων. Κλειστήκε, λοιπόν, στὸ Κούγκι ὅπου ὑπῆρχε καὶ μπαρουταποθήκη. Ὁ πιτανικός ἀγώνας πού κράτησε ἐκεῖ μῆσα, ἦταν ἀνεπανάληπτος. Ὑστερα, ὅταν πιά εἶδε ὅτι οἱ πολεμιετῆς τοῦ Ἀλῆ ποσὸ τοὺς εἶχαν ζῶσει ἀπὸ παντοῦ, κοινώνησε ἕνα - ἕνα τὰ παλικάρια του καὶ μετὰλαβε κι ὁ ἴδιος μὲ τὴ Θεῖα Μετάληψη. Καί, σὲ μιά ἡρωικὴ ἀπόφασί του, ὅπως ἤρθε στὴ σουλιώτικη γῆ

σάν ἄγγελος Κυρίου, ἔτσι Ξαναγύρισε στοὺς οὐρανοὺς τῆς Δόξας: Μέσα σ' ἕνα φλογερὸ σύννεφο, πού νινάχτηκε στὸν ἀέρα ἀπὸ τὴν μπαρουταποθήκη.

Ὁ ἡρωικός Σαμουήλ, εἶχε θάλει ὁ ἴδιος φωτιά στὴ μπαρουταποθήκη μὲ τὴ λαμπάδα τῆς στερνῆς του λειτουργίας, συναπαίροντας στὸν ὄλεθρο κι ἑκατοντάδες Τούρκους, πού τὸν πολιορκοῦσαν στενά. Ἡ «τ ε λ ε υ τ α ἰ α κ ρ ἰ σ η» εἶχε συντελεστεῖ...

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΝ ΤΟΥΣ ΕΦΗΜΕΡΙΟΥΣ

Για τους 'Ομογενείς στη

Βαγδάτη

Ίκανοποιώντας σχετικό αίτημα του Σεβ. Μητροπολίτη Βαγδάτης κ. Κωνσταντίνου, η Ίερά Σύνοδος της Έκκλησίας της Ελλάδος ένεκρινε τη μετάβαση στη Βαγδάτη του άρχιμ. κ. Αγαθόνικου Φατούρου, ιεροκήρυκα της Αρχιεπισκοπής Αθηνών, προκειμένου να εξυπηρετηθούν οι θρησκευτικές ανάγκες των εκεί Έλλήνων.

Άκύρωση απόφασης

για τα Κοιμητήρια

Το Συμβούλιο Έπικρατείας άκύρωσε κοινή απόφαση των Υπουργών Έσωτερικών και Κοινωνικών Υπηρεσιών, που προέβλεπε ότι τα Κοιμητήρια πρέπει να απέχουν 250 μέτρα άπ' το άκρο του έγκειμένου σχεδίου πόλεως. Ήδη ο ύφυπουργός Έσωτερικών έδωσε έντολη στους Δημάρχους και Προέδρους Κοινοτήτων να μη επέκτεινουν ή ιδρύουν Κοιμητήρια, μέχρι να έκδοθή σχετικό Προεδρικό Διάταγμα.

Ένοριακή «Φωλιά Γερόντων»

Στα πλαίσια μερίμνης για τους ηλικιωμένους, η Ένορία Αγίου Παντελεήμονος Κερασινίου δημιούργησε Φωλιά Γερόντων». Κάθε μεσημέρι 25 έως 30 γέροντες και γερόντισσες βρίσκουν έτοιμο ένα καλό γεύμα που το έτοιμάζουν φιλότιμες κυρίες της Ένορίας, με δαπάνη του Ίερού Ναού.

Υπουργική δήλωση

«Η άσκηση κατά καιρούς έντονης κριτικής σε θάρους έκκλησιαστικών προσώπων, είτε με γενίκευση μεμονωμένων περιστατικών, είτε με προβολή άνευθύνων κατά κανόνα καταγγελιών, που ξεκινούν από προσωπικά συνήθως κίνητρα και έχουν τις περισσότερες φορές περιεχόμενο από τη φύση του μη έξακριβώσιμο, δέν εξυπηρετεί κανένα άπολύτως σκοπό. Γιατί έτσι καλλιεργείται ή έντύπωση στο λαό, ότι ή πλειο-

νότητα των άνωτέρων στελεχών της Έκκλησίας δέν ίσταται στο άνάλογο ύφος, πράγμα τό όποίο δέν είναι άλήθεια. Με τον τρόπο αυτό παραγνωρίζεται τό σημαντικό πνευματικό και κοινωνικό έργο που συντελείται άθόρυβα από την Έκκλησία και που ή ίδια δέν έχει την δυνατότητα να προβάλλει σ' όλη του την έκταση...». (Ίω. Βαρβιτσιώτης, ύπ. Παιδείας).

Συγχαρητήρια του Ι.Σ.Κ.Ε.

Με έπιστολή του προς τό δικηγόρο των Αθηνών κ. Φίλιππο Τροχάνη, ό Ίερός Σύνδεσμος Κληρικών Ελλάδος εκφράζει τό συγχαρητήριά του, για την πρωτοβουλία που είχε ό δικηγόρος να μηνύσει τό συγγραφέα του βλάσφημου προς τό πρόσωπο του Κυρίου βιβλίου «Οι άντιθέσεις της Καινής Διαθήκης». Τό πρωτοβάθμιο Δικαστήριο καταδίκασε τό συγγραφέα σε πολύμηνη φυλάκιση κι ό Ι.Σ.Κ.Ε. έπαίνεσε «τό θάρρος και τό ψυχικό σθένος» του μηνυτού δικηγόρου.

Οί Έφημέριοι - Έκπαιδευτικοί

Ειδική Έπιτροπή που άποτελείται άπ' τους Σεβ. Μητροπολίτες Ν. Σμύρνης κ. Χρυσόστομο, Δημητριάδος κ. Χριστόδουλο και Γρεβενών κ. Σέργιο ανέλαβε, μετά από σχετική απόφαση της Διαρκούς Ίερας Συνόδου, να μελετήσει τό θέμα των Έφημερίων που παράλληλα είναι και διωρισμένοι ως Καθηγητές στην Έκπαίδευση. Η Έπιτροπή θα υποβάλει προτάσεις στην Ί. Σύνοδο, ώστε να ληφθούν όριστικές επί του θέματος άποφάσεις.

Τιμητικές προαγωγές

Μελετάται άπ' τη Διαρκή Ίερά Σύνοδο τό θέμα άπονομής κάποιας τιμητικής διακρίσεως, στους άγάμους εκείνους κληρικούς που άνάλωσαν τη ζωή τους στη διακονία του Λόγου του Θεού και άποχωρών της ύπηρεσίας λόγω όριου ηλικίας. Συγκεκριμένα υπάρχει ή σκέψη να προάγονται σε τιτουλαρίους Έπισκόπους ή Μητροπολίτες. Η μελέτη του θέματος άνετέθη στο Σεβ. Μητροπολίτη Νέας Σμύρνης κ. Χρυσόστομο.

Αυξάνονται οι συντάξεις του

TAKE

Τό Διοικητικό Συμβούλιο του TAKE στη συνεδρία της 29-2-80 άποφάσισε να αύξηση τις συντάξεις του Ταμείου. Η άπόφαση που υποβλήθηκε ήδη στο Υπουργείο Κοινωνικών Υπηρεσιών για έγκριση, προβλέπει την άναπροσαρμογή συντάξεως των μέχρι 30-6-68 και των μέχρι 31.12.79 συνταξιούχων σε ποσοστό 80 ο)ο του συνταξίμου μισθού της 31.12.79 και των άπό 1.1.80 και μετά νέων συνταξιούχων σε ποσοστό 80 ο)ο των συνταξίμων άποδοχών. Αυξάνονται επίσης κατά μεγάλο ποσοστό οι συντάξεις που άπονεμήθηκαν μέχρι 31.12.78 (ειδικών κατηγοριών: διακόνων, ψαλτών κλπ.). Τό κατώτατο όριο συντάξεως όρίζεται σε 6.000 δρχ.

Οι αύξήσεις θα χορηγηθούν άναδρομικά άπό 1.1.80.

Νέοι συνταξιούχοι του TAKE

(άπό 21.2 έως 7.3.80)

- Γωγοδίτης Κων)νος, ιερεύς, Γ)6, έτη ύπηρεσίας 35, σύνταξη 15.840, έφάπαΞ 364.379.

- Κυριακού Παντελής, ιερεύς, Ζ)6, έτη ύπηρεσίας 35, σύνταξη 15.840, έφάπαΞ 317. 284.

- Παπαποστόλου Άλέξανδρος, ιερεύς, Β)4, έτη ύπηρεσίας 35, σύνταξη 21.048, έφάπαΞ 347.079.

- Μουρούτης Βασίλειος, ιερεύς, Γ)6, έτη ύπηρεσίας 35, σύνταξη 17.592, έφάπαΞ 320.884.

- Νικολαΐδης Νικόλαος, ιερεύς, Δ)7, έτη ύπηρεσίας 35, σύνταξη 16.524, έφάπαΞ 308.566.

- Γκολιανοπούλου Άναστασία, πρεσβυτέρα, (Γ)6, έτη ύπηρεσίας 26, σύνταξη 5.000, έφάπαΞ 265. 917.

- Μαλωνάς Άντώνιος, ιερεύς, Δ)7, έτη ύπηρεσίας 20, σύνταξη 5.555, έφάπαΞ 167.202.

- Άγγελόπουλος Παναγιώτης, ιερεύς, Γ)6, έτη ύπηρεσίας 35, σύνταξη 17.592, έφάπαΞ 320.884.

Ε. Π. Α.